

4. Forskjellige Sager.

I Anledning af *Drs. kgl. Højheder Prins Christians og Prinsesse Alexandrines Bryllup* blev der den 28de Maj 1898 af Universitetets Rektor og Dekaner overbragt *Drs. kgl. Højheder* en Lykønskingsadresse fra Universitetet.

— Konsistorium vedtog under 12te Januar s. A., at Universitetets Indbydelsesskrifter for Fremtiden skulde forsynes med Rygtitel.

— Under 11te Maj s. A. bifaldt Konsistorium, at den af Professor, Dr. phil. C. M. Gertz forfattede Afhandling til Indbydelsesskriftet til Universitetets Reformationsfest i 1898 maatte overskride det normerede Arketal med ca. 8 Ark.

VII. Videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket.

Under 21de Juni 1897 indsendte Konsistorium til Kirke- og Undervisningsministeriet en Skrivelse fra Overbibliothekar, Dr. phil. Birket Smith, hvori han stillede Forslag om, at Universitetsbibliothekets Læsesal maatte holdes aaben ikke blot om Sommeren Kl. 5—7, men hele Aaret rundt i 3 Eftermiddagstimer Kl. 5—8*). Konsistorium indsendte Sagen med sin anbefaling og indstillede, at Bygningsinspektøren maatte blive anmodet om at indsende et Overslag over Udgifterne ved Indlægning af elektrisk Lys i Bibliothekets Læsesal og Læsesalens Isolering, saaledes at der ved Indlægget blev truffet de hensigtsmæssigste og mest betryggende Foranstaltninger.

I Skrivelse af 29de Juli s. A. til Ministeriet indberettede Bygningsinspektør, Professor Vilh. Petersen, at Etableringen af elektrisk Belysning i Læsesalen og den tilstødende Trappegang og Vestibule vilde medføre en Udgift af 2075 Kr., medens den aarlige Udgift for Forbrug af elektrisk Strøm vilde udgøre 432 Kr. Til Isolering af Læsesalen maatte anbringes Jærndøre for Udgangen til Bibliothekets Galleri samt en Jernoverdækning af Vindeltrappen og den derved liggende Elevator. Udgiften herved vilde blive 2650 Kr.

Paa Finanslovforslaget for 1897—98 blev paa Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, stillet Forslag om Forhøjelse af Medhjælpssummen for Universitetsbibliotheket med 1760 Kr., der i Forbindelse med det allerede bevilgede Beløb af 1000 Kr. vilde udgjøre Lønningerne til de 2 Assistenten, der skulde føre Tilsyn paa Læsesalen i Eftermiddagstimerne, 1200 Kr. for hver, og 360 Kr. til en Garderobebetjent, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg A. Sp. 979—82. Paa Universitetets Udgiftspost 9. b. 2., Hovedstandsattæller, optoges fornævnte Beløb, ialt 4725 Kr., til Universitetsbibliothekets Forsyning med elektrisk Lys m. m., jfr. Rigsdagstidende s. A. Tillæg A. Sp. 997—98 samt paa Universitetets Udgiftspost 3. a., Universitetsbibliotheket, en Forhøjelse af Bibliothekets Annuum med 432 Kr. til Udgiften ved det aarlige Forbrug af elektrisk Belysning,

*) Overbibliothekarens Skrivelse findes i Univ. Aarb. f. 1896—97 S. 527—29.

jfr. Rigsdagstidende s. A. Tillæg A. Sp. 987—88. Bevillingerne blev givne paa Finansloven for 1898—99. I Sommerferien 1898 har den elektriske Installation i Bibliotheket fundet Sted.

— Efter Overbibliothekarens Indstilling udnævnte Konsistorium under 13de April 1898 Cand. mag. *Aage Friis* og Cand. mag. *Raphael Ludvig Meyer* til Assisterter ved Universitetsbibliotheket, fra 1ste s. M. at regne.

2. Den botaniske Have.

a. *Forhøjelse af Havens Annuum og personligt Lønningstillæg til Assistent ved Plantebestemmelserne, Cand. mag. C. Raunkiær.*

Fra Direktøren for Universitetets botaniske Have, *Professor, Dr. phil. E. Warming* modtog Konsistorium under 29de Juni 1897 et Andragende dels om Forhøjelse af forskellige paa Havens aarlige Budget bevilgede Beløb, dels om en Lønningsforhøjelse til Assistenten ved Plantebestemmelserne, idet han bemærkede følgende.

Da han i 1886 havde tiltraadt Stillingen som Universitetslærer og Direktør for den botaniske Have, paatvang sig som den første store Opgave: Ordningen af Museets Samlinger. Herom skulde han henvise til Univ. Aarb. f. 1887—88 S. 318—33. Ved en Bevilling paa Finansloven for 1889—90 af 6000 Kr. fordelte paa 4 Aar — 1889—90 til 1892—93 — og ved en ny Bevilling paa Finansloven for 1894—95 paa 600 Kr. aarlig i 5 Aar sattes man i Stand til at rydde en meget stor Del af det fra Fortiden overleverede Arbejde, der navnlig drejede sig om Herbarierne, og naar denne Bevilling udløb — 31te Marts 1899 — vilde et meget stort Fremskridt være gjort, selv om man ikke var naaet til Enden. Om de til Juni 1893 udførte Ordningsarbejder jfr. Univ. Aarb. f. 1893—94 S. 389—400; om de til 31te Marts 1899 udførte vilde der senere blive gjort Rede.

Professor Warming bemærkede, at han imidlertid nu kom til at andrage om en Række andre Bevillinger, hvis Nødvendighed ikke strax i den Grad kunde stille sig klart for ham, men som han nu efter 11—12 Aars Erfaringer og efter gjentagne Forhandlinger med Havens Gartner og de ved Haven ansatte højere Funktionærer ikke turde lade ligge længere. De drejede sig dels om Havens Drift og Samlinger af levende Planter, dels om Museets Annuum til Papir, Glas m. m.

Om *Havens Drift* skulde han, under Henvisning til den medfulgte Skrivelse fra Havens Gartner, tilføje et og andet til dennes Begrundelse af de forskellige Poster.

1. *Rengjøring.* Han skulde anbefale den lille Forhøjelse af 24 Kr. aarlig til den ene Rengjøringskone, som omtaltes under Punkt 1 i Gartnerens Skrivelse, og ligeledes indtrængende Forhøjelsen under Laboratoriets Renholdelse. Da Laboratoriet toges i Brug, ansaa han 30 Kr. maanedlig til Rengjøring for tilstrækkeligt — Univ. Aarb. f. 1892—93 S. 41 —, men Huset var saa stort og den daglige Benyttelse af det af den store Mængde medicinske, farmaceutiske og naturhistoriske Studerende medførte saa megen Rengjøring, at det umuligt kunde forlanges ordentligt renholdt for denne Sum; af medicinske Studerende var der aarlig over 100, af farmaceutiske

60—80 og af naturhistoriske 10—15. For 40 Kr. maanedlig ansaa Portneren det derimod for muligt baade at besørge den daglige Rengjøring og den en Gang aarlig stedfindende Hovedrengjøring. Hvad Punkt 2 angik, mente han ikke, at der her burde finde nogen egentlig Forhøjelse af Konens Løn Sted, saa meget mindre som Arbejdet var blevet noget lettere for hende ved Laboratoriets Opførelse, men derimod maatte han anbefale, at hun ikke blev lønnet som hidtil med 20 Kr. maanedlig og desuden, paa Havens Konto »Dagløn«, med særlig Dagløn for Hovedrengjøring. Efter Gartner Friedrichsens Beregning var denne Dagløn gennemsnitlig 162 Kr. aarlig. Hendes Løn foresloges i Overensstemmelse hermed for Eftertiden sat til 33 Kr. maanedlig — 396 Kr. aarlig —, hvorved der vistnok ogsaa vilde være det rette Forhold mellem Lønnen for Arbejdet i Museet og paa Laboratoriet. Til Sammenligning skulde han anføre, at, saavidt han kunde se af Universitetets Regnskabsberetninger, var der bevilget 1000 Kr. til Renholdelse af det mineralogiske Museum; det botaniske Museum og det botaniske Laboratorium vilde tilsammen derimod kun koste 876 Kr., naar Forhøjelserne bleve bevilgede.

2. *Gadefejning.* Det havde i de senere Aar været en Del besværligt at faa Folk, som Politiet var tilfreds med, til at overtage Gadefejningen for den bevilgede Sum. For Fremtiden vilde Arbejdet imidlertid blive meget større derved, at Østerfarimagsgade i Sommeren 1898 vilde blive asfalteret udfør Kommnehospitalet, og derefter vilde det blive paalagt Haven at feje til midt ud paa Gaden i Stedet for, som hidtil, paa Fortovet alene. Gartner Friedrichsen antog, at det vilde nødvendiggjøre en Forhøjelse af Kontoen med 210 Kr. aarlig. Arbejdet vilde iøvrigt blive sat til Licitation.

3. *Arbejdslønnens Forhøjelse.* Et Forslag af Gartneren, med hvilket Professor Warming meget sympathiserede, var Forhøjelsen af alle Daglejernes og Opsynsbetjentenes Løn med 20 Øre daglig. De Summer, hvorom det her drejede sig, vare for Daglejerne 7000 Arbejdsdage \times 20 Øre = 1400 Kr. og for Opsynsbetjentene 79 Kr. 60 Øre, ialt 1479 Kr. 60 Øre. Skjønt enkelte Statsinstitutioner, saaledes som Gartneren oplyste, ikke gav saa meget, var der dog private Gartnere, der gav indtil samme Løn, 2 Kr. 50 Øre daglig for Havens faste, ældre Arbejdere, og Kommunen gav endog mere. Det var ganske sikkert ikke noget ubilligt Forlangende, at Arbejdslønnen for Havearbejderne ved Haven, der i en overordentlig lang Aarrække havde været 2 Kr. 30 Øre og 2 Kr., nu blev forhøjet til 2 Kr. 50 Øre og 2 Kr. 20 Øre, og Opsigtsbetjentene burde sikkert i dette Punkt følge med Arbejderne. Skulde Universitetet ønske at følge Kommunens Exempel og betale 2 Kr. 60 Øre og 2 Kr. 30 Øre, vilde det være ham kjært. Totalsummen vilde da forøges med c. 740 Kr.

4. *Arbejdskraftens Forøgelse.* Gartner Friedrichsen havde i mangfoldige Aar, vistnok i alle de 11—12 Aar, i hvilke Professor Warming havde været Direktør, klaget over, at han ikke længere kunde holde Haven i tilbørlig Stand, siden den forrige Direktør mod Gartnerens Villie fik den til Dagarbejde bevilgede Konto nedsat med 2400 Kr., der blev anvendt til Lønningsforhøjelse for Museets Inspektør og Assistenten, jfr. Univ. Aarb. f. 1882—83 S. 96. Gartneren havde, efter Professor Warmings Anmodning, i

en Række af Aar forsøgt at faa det til at gaa, men saavidt han kunde bedømme disse Forhold, maatte han nu antage, at Arbejdskraften virkelig var utilstrækkelig til saa stor en Have. Antallet af Arbejdsdage havde i Aarenes Løb været følgende: Før 1882—83: 6917; fra dette Tidspunkt indtil en lille Forhøjelse med 384 Kr., som vandtes i 1888—89 ved en Reduktion af Medhjælpertallet: 5854; i de følgende 5 Aar: 6249; men dette Tal havde fra 1893—94 maattet forhøjes til 6405, idet denne Forhøjelse var sket paa Bekostning af andre Arbejder eller Anskaffelser til Haven og ikke kunde vedvare uden Meen. Det maatte her erindres, at en paa Finanslovsforslaget for 1893—94 opført Bevilling til Arbejder paa Observatoriehøjen blev nægtet af Rigsdagen; men Højen maatte naturligvis bringes i saa præsentabel Stand som mulig; at den langt fra var, som den burde være, var let at se. Gartner Friedrichsen havde i sin Skrivelse nævnt forskellige Arbejder, navnlig i Væxthusene, som ikke kunde blive forsvarligt udførte med den nuværende Arbejdskraft; dertil skulde føjes, at der hvert Aar fandtes Partier af Haven, som med Hensyn til Ugræs ikke vare i en saadan Tilstand, som de burde være, og der maatte henvises til, at visse Arbejder, som i Almindelighed ikke kjendtes af Publikum og som syntes ret ubetydelige, i Virkeligheden krævede megen Tid og Aar for Aar mere, nemlig Afskæring af Planter til Skoleundervisning og Fordeling af Frø til andre Haver. Hvad det første angik, da afgaves for 10 Aar siden, i Aarene 1884—87: 671, 650, 729 og 720 Portioner (σ: Buketter) afskaarne Planter til Skoler; i Aarene 1893—96 vare Tallene stegne til 981, 1046, 1002 og 920, og der maatte nu hver Morgen i Sommertiden, udenfor Skoleferien — Maj til September-Oktober — afskæres ca. 20 à 23 Portioner, hvilket lagde Beslag paa flere, indtil 5, Personers Arbejde om Morgenen Kl. 6—9. Hvad Frøuddelingen angik, skulde henvises til den Oversigt, der var givet i Univ. Aarb. for 1888—89 over Tidsrummet 1841—1890; medens det i den nye Haves første Tid var 35 à 50 botaniske Haver, der modtog Frø fra Haven, var det nu 70 à 75, og Tallet af Portioner, der blev uddelt, var omkring 5000, medens det dengang i det hele holdt sig omkring 4000. Professor Warming ansaa det derfor ikke for forsvarligt at blive staaende ved den nuværende Arbejdskraft, men maatte varmt anbefale Gartnerens Andragende om dens Forhøjelse til ca. 7000 Arbejdsdage.

5. *Plantebestemmelsen.* Botaniske Haver havde et meget tidsrøvende og opslidende Arbejde med den rigtige Navngivning af deres levende Planter og altsaa ogsaa af de indhøstede Frø, af hvilke der senere blev uddelt til andre Haver, — et Slags Sisyfusarbejde, som ikke kjendtes i Museerne, fordi der var saa mange Grunde til, at Fejl indløb. Det én Gang bestemte kunde ikke overlades til sig selv, men de samme Grupper og Afdelinger fremviste Aar efter Aar Fejl, som f. Ex. fremkom derved, at Planter voxede ind i hverandre, Frø spredtes af Naturens Haand paa urette Sted, eller urigtigt bestemt Frø blev udsaaet af Gartneren, eller Havefolkene borttog den rigtige Plante og lod den urigtige staa, eller Navnepinde bleve forbyttede ved Omgravning og Omplantning o. s. v. Man skulde ikke tro det muligt, at der i Havens danske Kvarter, med kun ca. 900 Arter, aarlig blev opdaget 20 à 30 urigtige Navne, og rettedes disse, var der næste Aar lige

saa mange nye. Da ikke alle Haver kunde magte de Revisioner, der aarlig burde foretages, var det blevet en sørgelig Kjendsgjerning, at Antallet af urigtige Bestemmelser i mange Haver var meget betydeligt, og at mange af de Frø, som opførtes i Katalogerne og aarlig fordeltes til andre Haver, vitterligt vare urigtigt bestemte. Botanisk Have havde fra gammel Tid havt Navn for at være en i denne Henseende god Have, og fra de seneste Aar fandtes i Arkivet en Række Skrivelser, der vidnede om, at den endnu var det, og herom vidnede yderligere de talrige Rekvisitioner af Frø, der aarlig indløb fra andre Haver. Fortjenesten herfor tilkom i nyere Tid navnlig Professor, Dr. phil. Johs. Lange og Gartner Friedrichsen, saavel som ogsaa de samvittighedsfulde Assistenten ved Plantebestemmelserne, tidligere Cand. mag. Samsøe Lund og Dr. phil. O. G. Petersen, nu Cand. mag. C. Raunkiær. I en lang Aarrække havde Assistenterne været lønnede med 1000 Kr., men dette var ubetinget for lidet, naar Bestemmelsesarbejdet, der navnlig faldt paa én Tid om Aaret, skulde gjøres forsvarligt. Det burde nemlig erindres, at den botaniske Professor umuligt kunde faa nogen videre Tid til Deltagelse heri, fordi en saa stor Mængde, heterogene Arbejder hvilede paa ham: Forelæsninger for forskjellige Klasser af Studerende, praktisk Undervisning paa Laboratoriet, dels til bestemte Tider, dels daglig af Videregaaende — i den senere Tid havde der været 4 Udlændinge paa Laboratoriet, nemlig 3 Finner og 1 Russer —, Examiner af forskjellig Art — aarlig 100 à 120 medicinske Studerende og nogle, der tage Skoleembedxamen eller Magisterkonferens —, Bedømmelse af Prisopgaver og Doktordisputatser, dertil som Direktør for Haven: Forhandlinger med Gartneren, Museumsinspektøren og Bibliothekaren, Korrespondance med udenlandske Botanikere og Museer o. s. v. Dertil kom, at det dog ogsaa ventes eller forlanges af Universitetets Professorer, at de ere Videnskabsmænd, der ved selvstændige Undersøgelser eller Publikationer yde deres Skærv til Videnskabens Fremme og minde om deres Fædrelands Navn. Skjønt han troede at have en ret betydelig Arbejdskraft, var det ham absolut umuligt at kunne overkomme de nødvendige kritiske Revisioner af Havens levende Planter; han maatte her stole paa Gartnerens og Plantebestemmerens Dygtighed og Samvittighedsfuldhed. Der havdes for Tiden en fortrinlig Kraft ved Haven i Gartner Friedrichsen, der gennem 30 Aars Virksomhed havde lært Havens Planter at kjende ud og ind, og nøje vidste Besked med, hvad der findes, og hvor hver Art staar; men dels skortede det naturligvis Gartneren paa botanisk Uddannelse, saa at hans Viden ikke altid kunde slaa til, dels kunde man vel ikke gjøre Regning paa at beholde ham mange Aar, da han var nærved de 70 Aar. I Plantebestemmeren, Cand. mag. Raunkiær, havdes ligeledes en fortrinlig Støtte, hvis hele botaniske Retning gjorde ham særdeles skikke til denne Plads, og som man meget maatte ønske knyttet for bestandigt til Haven, saaledes at den Erfaring, han allerede havde vundet, ogsaa fremdeles kunde komme Haven tilgode og ikke skulde gaa tabt ved, at han maatte søge andetsteds hen. Det var meget magtpaaliggende, at han kunde komme til at anvende mere Tid paa Plantebestemmelserne i Sommertiden, end han nu kunde, blandt andet af følgende Grunde. Det gik vist altid saaledes i de botaniske Haver, at idet man selvfølgelig stadig anskaffede nye Arter til

Prøve, opsamledes der efterhaanden et i visse Retninger for stort Materiale, og paa den anden Side døde naturligvis mange Arter, som af forskellige Grunde ikke bleve erstattede, med andre Ord: Bestanden af levende Arter forandredes i Aarenes Løb. Der burde derfor af og til foretages en kritisk Revision af den hele Beholdning. Siden Schouws Tid i Fyrrene, altsaa for 50 Aar siden, var en saadan af forskellige uheldige Grunde ikke bleven foretaget i Haven; her vilde være mange Arter at udskyde, mange andre at optage, ogsaa saadanne, som ikke tidligere havde været dyrkede her, for at Udvalget, som havdes, kunde passe til vore Forhold (Undervisningens Krav, Havens klimatiske og økonomiske Forhold). Dette vilde for en yngre Botaniker som Kandidat Raunkiær tage meget lang Tid, men det vilde komme af sig sely, naar han blev sat i Stand til at anvende betydelig mere Tid paa Plantebestemmelse om Sommeren end nu var Tilfældet, og forhaabentlig vilde der ogsaa om en ikke altfor fjern Tid kunne gives saadanne Fortegnelser over Havens levende Planter, som omtales af Professor Johs. Lange i Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 337 og som Folk af og til spurgte om.

Skulde det altsaa opnaas at bevare Havens gode Navn for at have vel bestemte Planter og Frø ogsaa i den kommende Tid, naar en ny, ung Gartner maaske har indtaget Gartner Friedrichsens Plads og videre i Fremtiden, og skulde der opnaas at faa en saglig, botanisk udført Revision af Beholdningen, der ialt passede til vore Forhold, maatte Plantebestemmeren sættes i Stand til at anvende mere Tid paa sit Arbejde, og dette kunde formentlig ikke blive gjort forsvarligt, uden at hans Løn blev forhøjet fra 1000 til 2000 Kr. Skønt der ikke i Øjeblikket syntes at være nogen Fare for, at Kandidat Raunkiær skulde søge sig en anden Livsstilling end her ved Haven, kunde jo dog ingen vide, naar en saadan kunde tilbyde sig; ogsaa for, om muligt, at beholde ham og for at undgaa den store Ulempe, som det var at skifte Plantebestemmer med korte Mellemlum, hvilket havde fundet Sted ved Cand. mag. Samsøe Lunds Død i 1886 og Dr. phil. O. G. Petersens Ansættelse som Lektor ved Landbohøjskolen i 1893, skulde Professor Warming anbefale dette Andragende.

6. *Brændsel.* Under Henvisning til Gartnerens Udtalelser skulde Professor Warming blot bemærke, at da Vandet ikke længere af sig selv løb ud i Søen, brugtes ikke lidt Brændsel til at holde Dampumpen i Gang — i de sidste to Aar: 884 Timer og 1073 Timer, hvorfor der særligt maatte fyres under Dampkjedlerne i 528 og 622 Timer; jfr. Univ. Aarb., — og at Vintre med saa mange graa Dage som den sidste brugte meget mere Opvarmning end kolde og solrige. Om Brændselsbevillingen til det botaniske Laboratorium skulde henvises til Univ. Aarb. f. 1892—93 S. 41; de bevilgede 10 Læster havde vist sig utilstrækkelige; det manglende maatte her, ligesom ved Museet, tilskydes af Havens Beholdning.

7. *Museets Samlinger.* Det fulgte af sig selv, at jo mere Virksomhed der var ved en Institution, desto mere vilde der fordres af materielt Grundlag for at holde Virksomheden vedlige. Samlingerne kom utvivlsomt i større Omfang Videnskaben tilgode i de senere Aar end tidligere, Forbindelserne med udenlandske Museer vare stadig blevne livligere og Samlingerne forøgedes utvivlsomt mere end tidligere, fordi Samfærdselsmidlerne vare

blevne lettere, de rejsende Botanikere flere og Botaniken her i Landet var i en hidtil ukjendt Blomstring. Saa længe de store Ordningsarbejder i Museet vare langt fra deres Afslutning, havde Professor Warming ikke anset det for rigtigt at fremkomme med Krav om Forøgelse af de normale Bevillinger til Samlingerne (Præparation, Konservation); men da disse ekstraordinære Arbejder nu vare saa vidt fremskredne og han havde en 11aarig Erfaring at støtte sig til, maatte han udtale som Resultatet af denne, at Museumsinspektør Kiærskou utvivlsomt havde Ret i sin oftere hævdede Paastand, at Museets Annuua vare for smaa, og at det daglige Arbejde ikke kunde gennemføres uden Forhøjelse af visse Konti.

Til de egentlige Samlinger var der nemlig kun bevilget 800 Kr., hvortil senere kom en midlertidig Bevilling paa 100 Kr. Denne Sum, 900 Kr., viste sig for mange Aar siden utilstrækkelig, og Havens daværende Direktør havde maattet søge det overskridende dækket paa Havens Konto »Forskjelligt«. Men denne Konto kunde umuligt bære de stadigt voxende Krav. Museets Inspektør beregnede, at der til *Papir* — Herbariepapir, Omslagspapir, Papirkapsler, Etiketter m. m. — aarlig vilde medgaa 650 Kr. Professor Warming skulde i den Anledning gjøre opmærksom paa, at den normale Tilgang af Planter, der skulle indlemmes i Herbariet efter at være fæstede paa Papir, gennemsnitlig kunde sættes til 4500 Exemplarer; at de gamle Herbarier, af hvilke det nuværende var opstaaet, havde meget forskjelligt Papirformat m. m., der efterhaanden blev overført til et ensartet — jfr. Univ. Aarb. for 1893—94 S. 392, hvilket vilde fordre en Mængde Papir og Opsætningsarbejde; og at der henlaa ca. 67000 bestemte Planteexemplarer fra ældre Tid, der skulde sættes op.

Dernæst var der *Spritsamlingen*. Længe før man i andre Lande fik Øjnene op for, hvilken Betydning Plantedele i Sprit have for botaniske Studier i morfologisk, anatomisk og biologisk Henseende, havde man haft det her i Danmark, og den »Spritsamling«, der i Aarenes Løb var blevet tilvejebragt ved vort Museum, var i alt Fald endnu vistnok enestaaende i Europa og særdeles værdifuld og derfor beundret af alle fremmede Besøgende. De mange Expeditioner af danske Botanikere i de senere Aar til vore egne Bilande og Kolonier og til andre, til Dels tropiske Lande — Vestindien, Venezuela, Java — samt Gaver, fra f. Ex. Dr. Glaziou i Brasilien, havde i høj Grad beriget denne Samling, og ligesom flere danske videnskabelige Arbejder kun vare blevne muliggjorte ved disse Samlinger, saaledes maatte det samme med Sikkerhed antages at ville ske i Fremtiden. Inspektøren ansaa 400 Kr. for det mindste, der aarlig vilde gaa med til den; Professor Warming troede snarere, at dette var for lidt.

For Museets Samling af *Vedprøver* havde der hidtil kun kunnet gjøres meget lidt. Den var nærmest endnu et Raamateriale, til hvis Op-pudsning o. s. v. ved en Snedker der hvert Aar burde anvendes en mindre Sum.

Der havde i de 11—12 Aar, i hvilke han havde været Direktør, været tilbudt Museet mange Plantesamlinger til Kjøbs, navnlig af udenlandske Botanikere, ofte Ting af stor Interesse for os; men paa ganske enkelte Tilfælde nær havde han altid maattet renoncere paa Kjøbet, fordi

Museet ikke havde Midler dertil. Det gik imidlertid ikke an at basere et offentligt Museums Væxt paa de *tilfældige* Bidrag, der bleve bragte til Veje af Landets egne Botanikere og skænkede til det, eller vare Gaver fra andre eller bleve erhvervede ved Bytning mod Museets Dubletexemplarer, som Museet ogsaa paa Grund af *tilfældige* Omstændigheder havde erhvervet sig. Der var intet Museum, som ikke havde Midler til at forøge sine Samlinger ved Kjøb — jfr. f. Ex. zoologisk og mineralogisk Museums Regnskabsberetninger. Ligeledes vare visse Bøger nødvendige paa Museet ved de daglige Arbejder, selv om de havdes i Bibliotheket, og det oftest dyre Bøger, f. Ex. det efter Darwins Initiativ og ved hans Donation grundede Værk Index Kewensis, hvis Pris var 150 à 200 Kr. og som Museet ikke havde kunnet kjøbe. Inspektøren ansaa 350 Kr. aarlig for nødvendige til Indkjøb af Exsiccata-Samlinger, Bøger og lignende, og mindre burde det næppe være.

Dernæst maatte nævnes, at der ofte vilde være Arbejder, som en eller anden Specialist vilde være bedst skikket til at udføre, f. Ex. Revision eller Ordning af bestemte Familier, og Museet burde da være i Stand til at yde ham Vederlag derfor, f. Ex. 50, 100 à 200 Kr. efter Arbejdets Art.

Meget ofte var det af Interesse eller videnskabelig Betydning, at en eller anden Plante eller Plantedel fra Haven blev tegnet; Haven havde f. Ex. havt Planter i Kultur fra Brasilien, der næppe nogensinde havde været at finde i andre botaniske Haver, og som nu vare døde for os, uden at de vare blevne opbevarede gennem Tegning. Andre Museer havde en bestemt Sum til Tegningers Udførelse; Riksmuseet i Stockholm f. Ex. 350 Kr., jfr. Univ. Aarb. for 1893—94 S. 399. Vort Museum burde være stillet paa samme Maade.

Museet havde ingen særlig Inventariemkonto, men Gartneren mente, at Havens Inventariemkonto, 1700 Kr., der hidtil havde hjulpet Museet, fremdeles vilde kunne gjøre dette, naar han i god Tid blev underrettet om Kravet og kunde indrette sig derefter.

Professor Warming skulde derfor andrage om, at Museets Sum til Samlinger maatte forøges fra 900 Kr. til 1800 Kr., idet han beregnede omtrent til Papir og lignende 650 Kr.; til Glas, Sprit o. s. v. 400 Kr.; til Exsiccata og Bøger 350 Kr., til Bestemmelsesarbejder ved Specialister, Planteopklæbning — foruden ved Konservatricen —, Tegninger o. a. 300 Kr., og til Kontor- og andre Udgifter af forskellig Art 100 Kr. At denne Sum ingenlunde var stor for et saa rigt Museum som det botaniske, vilde sikkert ogsaa blive indlysende ved Sammenligning med f. Ex. det zoologiske og det mineralogiske Museums Annuua.

8. *Botanisk Bibliothek.* Dettes Konto var 1000 Kr., hvorfor baade Bogindkjøb, Bogindbinding m. m. maatte besørges. Det var overordentlig vanskeligt at faa denne Sum til at slaa til i de senere Aar, navnlig fordi Antallet af Tidsskrifter, som Studierne krævede, voxede saa enormt. Exempelvis kunde anføres, at i Aarene 1867—74 var Antallet af Tidsskrifter, der anskaffedes: 21, 30, 38, 40; efter 1885 fandtes følgende Tal i Univ. Aarb. i kronologisk Orden: 57, 58, 65, 63, 67, 78, 71, 79, 76, altsaa i det

hele og store en betydelig Stigning (en Del var Gaver). Det botaniske Studium var nu i en langt rigere Blomstring her i Landet, end det nogen-
sinde havde været, og Bibliotheket blev benyttet i Overensstemmelse her-
med i langt større Maalestok end tidligere. Enhver, som færdedes dér,
f. Ex. i Tredserne, og nu kom dér, vilde blive slaaet af den store For-
skjel; ved Tal kunde dette ikke helt godtgjøres, fordi man i tidligere Aar
ikke havde gjort Optegnelser om Benyttelsen, men fra 1878—79, jfr. Univ.
Aarb. for s. A. S. 734, fandtes saadanne. Forholdet havde været:

1878—79:	Besøgende Personer	99.	Udlaan til	279	Personer.	Udlaante	Bind	592
1879—80:	—	—	174	—	- 358	—	—	609
1880—81:	—	—	141	—	- 347	—	—	455
1893—94:	—	—	763	—	- 767	—	—	1622
1894—95:	—	—	784	—	- 775	—	—	1850
1895—96.	—	—	755	—	- 735	—	—	1601

Disse Tal viste tydelig, hvilken stor Fremgang, der havde fundet Sted.
Det var da rimeligt, at Bibliotheket ikke helt formaaede at opfylde Kravene.
Det manglede blandt andet flere større Værker, som Plantebestemmeren
havde savnet i den Grad, at han endog havde maatte opgive at sysle med visse
Slægter. Der var ogsaa tilkommet en ny lille Form for Udgifter, nemlig
til *fotografiske* Fremstillinger af Vegetation i Jordens forskjellige Egne og
af Plantetyper; saadanne vare i Virkeligheden nu blevne et nødvendigt
Undervisnings- og Studiemateriale. Professor Warming havde hidtil ved
egen Virksomhed og ved Indkjøb paa Rejser samt ved Gaver fra andre
Botanikere faaet grundlagt en saadan Samling af Fotografier, som han
f. Ex. brugte ved Forelæsningerne for Højskolelærerne i September 1895
og ogsaa ellers havde brugt ved Forelæsninger; den talte allerede 5—600
Exemplarer, der næsten intet havde kostet Haven. Men Bibliotheket burde
dog være i Stand til at indkøbe saadant Undervisningsmateriale, naar Lej-
ligheden tilbød sig. Han skulde derfor ansøge om en lille Forøgelse af
Bibliothekets Konto med 300 Kr., saaledes at den for Eftertiden blev
1800 Kr. Endelig maatte bemærkes, at vore andre Bibliotheker specielt
Universitetsbibliotheket næppe købte andre botaniske Værker end enkelte
Haandbøger.

I den foran Side 670 nævnte Skrivelse fra *Gartner Friedrichsen* be-
mærkedes blandt andet følgende:

Vaskerkonen i Haven. For de bevilgede 216 Kr. blev renholdt:
1) Kontorer, Frøkamre, Gjennemgangen i Gartnerboligen og Latrinerne bag
Væxthusene for 72 Kr. aarlig; den, der besørgede dette Arbejde, arbejdede
tillige som Lugekone i Sommermaanederne i Haven for en Dagløn af 1 Kr.
33 Øre. Denne Arbejds løn kunde i det højeste beløbe sig til 200 Kr.; 2) i
Medhjælperboligen de ugifte Medhjælperes Værelser samt den store Trappe-
gang for 144 Kr. aarlig. Denne Post foresloges forhøjet med 24 Kr., til
240 Kr., saa at der for Frøkamrenes Renholdelse betaltes 96 Kr.

Vaskerkonen i Museet. For den daglige Rengjøring betaltes 250 Kr.,
medens Hovedrengjøringen betaltes med 1 Kr. 33 Øre om Dagen. I Gjen-

nemsnit havde den for de sidste 5 Aar beløbet sig til ca. 162 Kr. aarlig. Denne Post foresloges forhøjet til 396 Kr., 33 Kr. om Maanedén, idet særlig Betaling for Hovedrengjøringen bortfaldt.

Vaskerkonen i Laboratoriet havde tidligere været lønnet med 30 Kr. maanedlig. Da Bygningen blev benyttet meget, var Renholdelsen ogsaa bleven meget større, hvorfor Posten foresloges forhøjet med 120 Kr. til 480 Kr.

Gadefejning. Der var hidtil betalt 30 Kr. om Maanedén for Strækningen i Gothersgade og for Østerfarimagsgade og Østervoldgade 30 Kr. Da Kjørebaneln i Østerfarimagsgade udfør Kommunehospitalét nu blev asfalteret, vilde det Areal, der skulde fejes, blive betydelig forøget, hvorfor der blev nødvendigt at forhøje Posten med 210 Kr., saa at der for Fejningen i de sidstnævnte Gader kunde betales indtil 50 Kr. maanedlig.

Opsynsbetjentene vare lønnede som Dagarbejdere, for Heldagstjeneste 2 Kr. 30 Øre og for Halvdagstjeneste 1 Kr. 50 Øre daglig. Da Daglønén til Arbejderne foresloges forhøjet med 20 Øre daglig, burde det samme Tillæg gives Opsynsbetjentene. Posten vilde derved blive forhøjet med 79 Kr. 60 Øre til 847 Kr. 80 Øre.

Dagarbejde. Denne Post blev i 1883—84 nedsat fra 14950 Kr. til 12550 Kr., der efter den daværende Dagløn, der endnu var den samme, svarede til 1200 Arbejdsdage. Denne store Nedsættelse havde stadig besværliggjort Arbejdet og forsinket dets Udførelse, navnlig kunde flere Efteraarsarbejder i Haven først udføres i Løbet af Vinteren og Foraaret, men særlig i Væxthusene havde Mangelen paa den nødvendige Arbejdskraft været følt i Januar til Marts, i hvilke Maaneder Omplantningen af de varme Planter maatte foregaa, for at den kunde være endt til de begynde at voxé, og for at Væxthusene kunde være i Orden, inden de bleve aabnede i April. I 1888—89 var der tilkommet et Beløb af 384 Kr., saa at Posten blev 12934 Kr., men da samtidig en Plads som Medhjælper blev nedlagt, blev Arbejdskraften kun lidet forbedret. I Gjennemsnit af de sidste 5 Aar var der til Arbejdere udgivet 13490 Kr. for 6371 Dage. Denne Post foreslog Gartneren forhøjet til ca. 7000 Arbejdsdage, hvilket med den nuværende Dagløn vilde blive ca. 14300 Kr. eller med den nedenfor foreslaaede Forhøjelse af Daglønén ca. 16000 Kr. Samtidig foresloges Daglønén forhøjet med 20 Øre om Dagen, nemlig for 10 af de ældste og bedst brugelige Arbejdere til 2 Kr. 50 Øre, for de øvrige til 2 Kr. 20 Øre og for Koner til 1 Kr. 50 Øre om Dagen. Dette Tillæg til Arbejdslønén skulde Gartneren særlig anbefale, hvorved de gamle, veltjente Arbejdere, der næsten alle havde Familie at forsørge, vilde opnaa en Indtægt af mellem 750 à 800 Kr. (Søndagsarbejde) om Aaret; de yngre Arbejdere indtil 660 à 700 Kr. (Søndagsarbejde). Ved saaledes at forhøje Daglønén, turde det haabes, at det, for at faa Arbejdet udført i Fremtiden, ikke vilde være nødvendigt at antage enhver Arbejder, der meldte sig.

Til Sammenligning skulde anføres Oplysninger om Daglønén i forskellige Haver. I Kommunens Parkanlæg var den for en Arbejder 2 Kr. 60 Øre og for en Kone 1 Kr. 48 Øre; i Rosenborg Lysthave 2 Kr. 35 Øre og

1 Kr. 17 Øre; i Landbohøjskolens Have 2 Kr. og 1 Kr. 34 Øre; hos
Handelsgartnere 2 Kr. til 2 Kr. 50 Øre for Mænd.

Hvis Forhøjelsen blev bevilget, vilde Udgiften til Dagarbejde blive:
10 Arbejdere à 300 Arbejdsdage à 2 Kr. 50 Øre 7500 Kr.
Søn- og Helligdagsarbejde ca. 250 Dage à 2 Kr. 50 Øre 625 —

Til at besørge det nødvendige Arbejde paa Søn- og
Helligdage behøvedes om Sommeren 10 Arbejdere og om
Vinteren 6 Arbejdere, i Gjennemsnit 8 Arbejdere i 65
Dage = ca. 520 Dage, deraf Halvdelen som foreslaaet à
2 Kr. 50 Øre.

De øvrige Arbejdere og Koner ca. 3750 Dage à 2 Kr. 20 Øre. 8125 —
(iberegnet Søndagsarbejdet).

Ialt... 16250 Kr.,

eller afrundet til 16000 Kr., da der paa Grund af Udeblivelse fra Arbejdet
maatte paaregnes nogen Afgang.

Brændsel til Haven. Hertil var bevilget 150 Læster Kul og 6 Favne
Brænde; medens dette tidligere havde været tilstrækkeligt, var det, efter
at Peymannsløbet var blevet nedlagt og Afløbet fra Haven stoppet, og
det derfor var blevet nødvendigt at pumpe alt Regn- og Spildevand op i
Kloaken, ikke længere tilstrækkeligt. Ligeledes havde Haven, om end i
mindre Grad, næsten hvert Aar maattet tilskyde Kul til Museet og La-
boratoriet. Denne Post turde Gartneren ikke foreslaa forhøjet med mindre
end 15 Læster Kul. Forbruget var saa afhængigt af Vejret, at det var
umuligt nøje at bestemme det; de 10 Læster, der sidste Vinter vare blevne
extraordinært bevilgede, vare ikke tilstrækkelige paa Grund af den meget
solfattige Marts, og April havde ikke været synderlig bedre. Efter den
kalkulerede Pris, 43 Kr. 75 Øre pr. Læst, vilde Udgiften blive forhøjet med
656 Kr. 25 Øre. Uagtet ikke alle 6 Favne Brænde vare blevne anskaffede
i de senere Aar, turde Gartneren dog ikke foreslaa disse indskrænkede, da
der nu, efter at det gamle Træstakit var borte, ikke vilde komme saa meget
Affald. Posten foresloges til 165 Læster Kul à 43 Kr. 75 Øre pr. Læst
= 7218 Kr. 75 Øre og 6 Favne Brænde à 30 Kr. = 180 Kr., ialt
7398 Kr. 75 Øre.

I den af *Universitetets Kvæstor* under 31te August 1897 afgivne Er-
klæring bemærkedes følgende: Efter at den nye botaniske Have under
1ste Juni 1874 var blevet overleveret til Havens Bestyrelse, blev der ved
Finanslovene af 1875—76 og 1876—77 opstillet et Budget for denne. Da
imidlertid den gamle Have fremdeles holdtes i Drift, og da det ikke var
muligt at affatte noget paalideligt Budget, førend den nye Have i nogle
Aar havde været i Drift, maatte disse Budgetter anses som mere foreløbige.
Det var da først ved Finansloven for 1877—78, jfr. Anm. til Finanslov-
lovsforslaget for s. A. S. 210—13, at det egentlige Budget blev fastsat, et
Budget, der i det væsentlige havde holdt sig temmelig uforandret indtil
nu. Til nærmere Paavisning i saa Henseende skulde Kvæstor gennemgaa
de enkelte Underkonti, om hvis Forhøjelse Direktøren havde andraget.

1. Vaskerkonen i Haven og Museet. Før Museumsbygningens Opførelse lønnedes Vaskerkonen i Haven med 288 Kr. Efter at Musæumsbygningen var taget i Brug, forhøjedes Beløbet i 1878—79 med 178 Kr., jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 208, der da deltes saaledes, at Vaskerkonen i Haven erholdt 216 Kr., i Museet 250 Kr. Disse Beløb foresloges nu forhøjede med henholdsvis 24 Kr. og 146 Kr.

2. Gadefejning. Ved Finansloven for 1879—80, jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 208, bevilgedes til Renholdelse af Gothersgade udfør Haven 500 Kr., og ved Finansloven for 1882—83, jfr. Folketings-tidende 1881—82 Sp. 1978—80 og 2153—54, til Renholdelse af Østerfarimagsgade 250 Kr., tilsammen 750 Kr. Beløbet foresloges nu forhøjet med 210 Kr. af Hensyn til, at det Areal, der skulde renholdes, ved Asfalteringen af en Del af Østerfarimagsgade vilde blive betydelig forøget.

3. Opsynsbetjente. Den oprindelige Bevilling hertil, 813 Kr. 20 Øre, blev i 1878—79, jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 208, nedsat til 768 Kr. 20 Øre. Beløbet foresloges forhøjet med 79 Kr. 60 Øre til Forøgelse af den daglige Betaling med 20 Øre.

4. Dagarbejde. Den oprindelige Bevilling, 14950 Kr., blev ved Finansloven for 1883—84 nedsat til 12550 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1882—83 Tillæg B. Sp. 1411—12 og 1219—20. I 1888—89 forhøjedes Beløbet med 384 Kr. — Lønnen for en inddraget Post som 6te Medhjælper — til 12934 Kr., jfr. Anm. til Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for 1888—89 S. 33. Beløbet foresloges nu forhøjet med 3066 Kr., dels til Forhøjelse (med 20 Øre) af Daglønnen, dels til Forhøjelse af Arbejdsdagene (fra ca. 6400 til ca. 7000).

5. Brændsel. Den oprindelige Bevilling var for Haven 175 Læster, der i 1878—79 nedsattes til 150 Læster, jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 209, og 6 Favne Brænde. Til Museet bevilgedes i 1878—79 10 Læster Kul og 6 Favne Brænde, jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 209. Det for Haven beregnede Kvantum Kul foresloges nu forhøjet med 15 Læster.

6. Bibliotheket. Den oprindelige Bevilling, 1200 Kr., blev i 1878—79, jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 209, forhøjet til 1500 Kr. Beløbet foresloges nu forhøjet med 300 Kr.

7. Samlingerne. Den oprindelige Bevilling, 500 Kr., blev i 1878—79, jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 209, nedsat til 450 Kr. og i 1880—81 forhøjet til 800 Kr., jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 202. Beløbet foresloges nu forhøjet med 1000 Kr.

8. Vaskerkonen i Laboratoriet. Ved Finansloven for 1893—94 bevilgedes 360 Kr., jfr. Anm. til Finanslovsforslaget for s. A. S. 369, der nu foresloges forhøjede med 120 Kr.

Medens disse Forhøjelser udelukkende vedrørte Universitetets Udgiftspost 3. b., Den botaniske Have, angik det med Hensyn til Planternes Bestemmelse stillede Forslag Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum. Efter at der paa Havens Budget aarlig, fra det Tidspunkt, da den nye Have var blevet taget i Brug, til Arbejde ved Plantebestemmelser havde været anvendt 600 Kr., blev der i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 19de

April 1883 oprettet en Post som Assistent ved Haven, under hvilken Assistent, hvem der tillagdes et aarligt Honorar af 1000 Kr. af Havens Konto, Plantebestemmelserne henlagdes. Heri skete der ved Lønningsloven af 12te April 1892 den Forandring, at Vederlaget overførtes fra Havens Konto til Universitetets samlede Lønningssum, en Ordning, der endnu bestod. Ved Ministeriets Skrivelse af 22de Maj 1894 blev Posten som Assistent ved Plantebestemmelserne midlertidig forenet med Posten som Assistent ved Museet, saaledes at den Mand, der for Øjeblikket beklædte disse Stillinger, Cand. mag. Raunkiær, i sidstnævnte Egenskab oppebar 1200 Kr. Det var imidlertid Tanken, at denne Forbindelse skulde ophøre, for saa vidt den foreslaaede Forøgelse af Honoraret for Assistenten ved Plantebestemmelserne maatte blive bevilget.

Kvæstor kunde ganske tiltræde de af Direktøren for botanisk Have stillede Forslag, dog saaledes, at Forhøjelsen af Honoraret for Assistenten ved Plantebestemmelserne bevilgedes som et personligt Tillæg for den nuværende Assistent, Cand. mag. Raunkiær.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 8de September 1897 Direktørens Andragende om fornævnte Forhøjelser.

I Skrivelse af 27de November 1897 til Ministeriet udtalte *Professor Warming*, at Gartneren efter fornyet Overvejelse og ny Erfaring var kommet til det Resultat, at en Forhøjelse med 15 Læster Kul ikke var tilstrækkelig; det vilde være rigtigst at forhøje til 25 Læster. Naar det Kvantum Kul, som nu i en lang Aarrække havde været bevilget, nemlig 150 Læster, ikke længere slog til, var Grunden dertil: 1. at det, som det nye Laboratorium brugte udover de til det bevilgede 10 Læster, toges af Havens Beholdning; 2. at de to nye Kjedler vare lidt større end de gamle og 3. især at Damp-pumpen forbrugte en Del. Det var umuligt nøje at kunne beregne et kommende Aars Forbrug, da dette ganske afgang af Vind og Vejr; det solfattige Foraar, den regnfulde Sommer og det solfattige Efteraar iaar vare Faktorer, der vilde tære svært paa Havens Kulbeholdning. Da Udgiften til Kul holdtes som en særlig Post, der ikke kunde benyttes til andre Udgifter, vilde det, der i et Aar ikke brugtes, naturligvis heller ikke komme til Udbetaling.

Til 2den Behandling i Folkethinget af Finanslovforslaget for 1898—99 blev af Ministeriet stillet Forslag om: 1. Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, med 1000 Kr. som personligt Tillæg til Assistent ved Plantebestemmelserne, Cand. mag. Raunkiær og 2. Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 3. b., den botaniske Have, med 6039 Kr. 35 Øre, hvilket Beløb fordelte sig paa følgende Underkonti: I. Nr. 1. a. Dagarbejde: 3525 Kr. 60 Øre, nemlig Vaskerkonen paa Museet og i Haven 170 Kr., Gadefejning 210 Kr., Opsynsbetjente 79 Kr. 60 Øre og Dagarbejdere 3066 Kr.; I. Nr. 1. c. Brændsel 25 Læster Kul 1093 Kr. 75 Øre; I. Nr. 2. Bibliotheket 300 Kr.; I. Nr. 3. Samlingerne 1000 Kr. og II. a. Rengjøring 120 Kr.

Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 449—54 og 621—22, og Beløbene optagne paa Finansloven for 1898—99.

b. *Kjøb af Dele af Professor, Dr. phil. Johs. Langes Herbarier.*

Under 22de December 1896 modtog Konsistorium fra Direktøren for Universitetets botaniske Have, Professor, Dr. phil. E. Warming et Andragende om en Bevilling paa 2000 Kr. til Indkjøb af Dele af Professor, Dr. Johs. Langes Herbarier, som denne gjerne vilde se overgivet i Havens Eje, nemlig: 1. Tre Skabe, der henstod i hans Arbejdsværelse i det botaniske Museum og som indeholdt: Planter fra Danmark, Sønderjylland, Holsten, Norge, Sverrig, Island, Færøerne og Grønland. Det, som gav disse Samlinger deres store Værdi, var, at heri fandtes omtrent alle Originalemplarer til Beskrivelserne i de af ham udgivne Skrifter »Haandbog i den danske Flora« og »Conspectus floræ Groenlandicæ« samt tillige til de Hæfter af »Flora Danica«, han havde udgivet — nemlig Hæfte 44—51 samt 3 Supplementhæfter. Disse Samlinger havde derfor en særlig Betydning for Danmark og burde nødvendigvis være i den botaniske Haves Eje. 2. Et Herbarium af lavere Planter, blandt hvilke der var ca. 150, som ligeledes vare Originalemplarer for »Flora Danica«. Iøvrigt indeholdt det en Mængde Mosser, Laver, Svampe og Alger, mange tusinde Exemplarer. Professor Warming havde oprindeligt tænkt sig, at Haven først efter Professor Langes Død skulde erhverve sig disse Samlinger, og det havde ogsaa været dennes Tanke, men nu havde han udtalt Ønsket om at faa Salget ordnet om muligt inden sin Død. Man var bleven enig om, at 2000 Kr. vilde være en passende Sum, naar der saas hen til den specielle Værdi, disse Samlinger havde for Danmark.

Efter at Konsistorium havde indhentet en Erklæring af 29de Juni 1897 fra Universitetets Kvæstor, indstillede det under 30te s. M. til Ministeriet, at der paa Finanslovsforslaget for 1898—99 under Universitetets Udgiftspost 3. b., den botaniske Have, ekstraordinært opførtes 2000 Kr. til Indkjøb af fornævnte Dele af Professor, Dr. phil. Johs. Langes Herbarier.

Paa Finanslovsforslaget for 1898—99 blev paa Universitetets Udgiftspost 3. b., den botaniske Have, optaget ekstraordinært et Beløb af 2000 Kr. til Kjøb af bemeldte Herbarier, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg A. Sp. 987—88. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Bevillingen optaget paa Finansloven for 1898—99.

c. *Personlige Forhold vedrørende den botaniske Have.*

Efter at der, som foran anført, paa Finansloven for 1898—99 var blevet bevilget Cand. mag. C. C. Raunkiær et personligt Tillæg paa 1000 Kr. som Assistent ved Plantebestemmelserne, fratraadte han fra 1ste Maj 1898 Stillingen som Assistent ved Museet. Konsistorium udnævnte ved Skrivelse af 26de April s. A., efter Indstilling fra Havens Direktør, Cand. mag. *E. C. E. Børgesen* til Assistent ved Museet fra 1ste Maj s. A., samt bifaldt, at et Beløb af 400 Kr. paa Universitetets Udgiftspost 1. d., som i Henhold til Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelser af 29de Juli og 14de September 1892 indtil videre maa anvendes til Honorar for Arbejder ved den botaniske Haves Herbarier, jfr. Univ. Aarb. for 1891—92 S. 901, fra 1ste Maj 1898 maatte udbetales til Cand. pharm. O. Gelert.

— Konsistorium bifaldt under 18de April s. A., at Cand. mag. A.

Didrichsen efter eget Ønske fratraadte Stillingen som Assistent ved det plantefysiologiske Laboratorium samt at Cand. pharm. *Jacob Hartz* ansattes i den ledige Assistentplads fra 1ste Maj s. A. at regne.

3. Det zoologiske Museum.

Erhvervelse af Inspektør Fenckers Samling af grønlandske Fugle.

Fra Kirke- og Undervisningsministeriet modtog Konsistorium under 28de August 1897 til Erklæring et Andragende fra Museumsraadet for Universitetets zoologiske Museum om et ekstraordinært Tilskud af 1500 Kr. til en Forøgelse af dets Samling af grønlandske Fugle ved Kjøb af en Inspektør E. Fencker tilhørende Samling.

Museumsraadet bemærkede i sit Andragende, at uagtet zoologisk Museums Samling af grønlandske Fugle er den righoldigste, der findes, indeholdt Inspektør Fenckers Samling, der bestod af 117 udstoppede og 162 ikke udstoppede Fugleskind samt 4 Fugle i Spiritus og omfattede 69 Arter, meget, som det vilde være af Værd for Museet at eje, idet den foruden at tælle Exemplarer af forskellige Arter, der hidtil slet ikke eller kun med Usikkerhed kjendtes som grønlandske, indeholdt mange grønlandske Sjældenheder og ogsaa blandt de mere almindelige Fugle særdeles smukke Rækker, der i høj Grad vilde bidrage til at udfylde Museets Sammenligningsstof til Oplysning om Racer o. s. v. Dertil kom, at medens Museets nuværende Samling af udstoppede og opstillede grønlandske Fugle havde et ret tarveligt Ydre, idet de allerfleste skrev sig fra ældre Tid og vare slet udstoppede af gamle indtørrede Skind, stod Fenckers Samling i saa Henseende langt over Museets. Det var Museumsraadets Mening, at det med Rette vilde kunne bebrejdes Museet, hvis grønlandske Samlinger ere Hovedkilden til Oplysning om grønlandske Dyr saavel for danske som for udenlandske Zoologer, om man nu ikke søgte at sikre sig den fornævnte Samling, hvis Erhvervelse derhos havde ganske særlig Betydning i det Øjeblik, da *Conspectus faunæ Groenlandicæ* var under Arbejde. Den Pris, der forlangtes for Samlingen, maatte anses for meget rimelig, og hvis Museet ikke kjøbte den, vilde den utvivlsomt blive solgt til Amerika.

Konsistorium indsendte under 10de November s. A. en af Universitetets Kvæstor afgiven Erklæring og anbefalede Museumsraadets Andragende.

Til 2den Behandling i Folkethinget af Finanslovforslaget for 1898—99 blev der stillet Forslag om Forhøjelse af Beløbet paa Universitetets Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum, med 1500 Kr. ekstraordinært til Kjøb af fornævnte Samling. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 457—60, og Bevillingen optaget paa Finansloven for 1898—99.

4. Det mineralogiske Museum.

Ved Skrivelse af 8de Juli 1898 meddelte Konsistorium Tilladelse til, at den Universitetets mineralogiske Museum tilhørende Jernblok, — der er 13200 π svær og stammer fra Disko og er den næststørste af de i 1870

af A. E. Nordenskiöld paaviste Jernmasser og som var anbragt i Universitetets østre Gaard —, maatte flyttes til det mineralogiske Museums Gaard.

— Efter Indstilling fra Museets Bestyrer udnævnte Konsistorium under 8de s. M. Cand. mag. *J. P. J. Ravn* til palæontologisk Assistent ved Museet fra 1ste Juli s. A. at regne i Stedet for Dr. phil. fra Lunds Universitet K. A. Grönvall, der havde været konstitueret i Stillingen fra 1ste Oktober 1896. Konsistorium bragte Dr. Grönvall sin Tak for hans Redebonhed til at overtage bemeldte Stilling og for det alvorlige og dygtige Arbejde, han i de to Aar havde udført ved Museet, hvorved han navnlig af Samlingen havde fremdraget ikke lidet, hvis Værd og Betydning før var ukjendt.

5. De lægevidenskabelige Institutter.

a. Erhvervelse af Ejendommen Nr. 18 i Fredericiagade, Hjørnet af Bredgade, og sammes Forandring til Brug for lægevidenskabelige Institutter samt om forøgede Udgifter ved disse Institutters aarlige Drift.

Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 3die Oktober 1896 en Skrivelse, hvori Fakultetet bemærkede følgende.

Det vilde være Ministeriet velbekjendt, blandt andet af gjentagne Fremstillinger fra Fakultetet, at det ydre Apparat for Universitetets medicinske Undervisning længe havde befundet sig i en Tilstand, der gjorde det fuldkomment umuligt at give de vordende Læger en forsvarlig Uddannelse i Forhold til Lægevidenskabens nuværende Standpunkt. Hvad specielt de ikke-kliniske Fag angik, befandt disse sig fremdeles under de samme Vilkaar, som fandtes skildrede i Betænkningen fra Kommissionen af Juni 1892, vedrørende Frederiks Hospital m. m., Side 16; det skulde da være, om man vilde nævne, at den dér omtalte kunstige Ventilation nu var bragt til Udførelse, — dog saaledes, at der kun skete Luftfornyelse i 3 af de 5 Rum, hvorom det drejede sig, og deriblandt ikke i Professorens Arbejdsværelse.

Hvilken Skjæbne der ventede de Planer til Nybygninger, som vare bestemte til at afhjælpe Manglerne, var Fakultetet ubekjendt; det var imidlertid en Selvfølge, at deres Gjennemførelse i alle Tilfælde vilde medtage adskillige Aar. Men for hvert Aar, den nuværende Tilstand fik Lov til at vare, gik der et stort Antal Læger ud i Landet uden at have faaet saa god Undervisning, som der burde være skaffet dem.

Fakultetet skulde derfor foreslaa, at der søgtes iværksat en midlertidig Afhjælpning af den mest trykkende Pladsmangel for de stærkest brøstholdne Fag ved en Udvidning i Sammenhæng med den nuværende Plads, idet man til dette Ojemed erhvervede den til det kirurgiske Akademi stødende Ejendom, Fredericiagade Nr. 18. Med Kirke- og Undervisningsministerens Samtykke var der i Løbet af Sommeren ved Bistand af Universitetets Kvæstor og Bygningsinspektøren foretaget Underhandlinger og udarbejdet Overslag og Planer, hvis Enkeltheder fremgik af de medfulgte Bilag.

Hovedindholdet var følgende. Der forelaa Tilbud fra Ejeren af Ejendommen Fredericiagade Nr. 18 om at sælge den til Ministeriet for Kirke-

og Undervisningsvæsenet for 165000 Kr. + Bankhæftelsen 4800 Kr., ialt 169800 Kr. foruden Omkostningerne, saaledes at dette Tilbud forblev bindende for ham, indtil Finansloven for 1897—98 var given. Endvidere vilde, i Henhold til de medfulgte Planer, samme Nabohus kunne sættes i Forbindelse med kirurgisk Akademi ved en Forbindelsesgang fra den kirurgiske Instrumentsamling.

I Nabohuset kunde der indrettes: 1. Lokale for den kirurgiske Instrumentsamling eller en Del deraf, for saa vidt en anden Del maatte kunne blive i det nuværende Rum; 2. den normale Anatomi kunde faa Lokale til en for de Studerende tilgængelig Museumsafdeling med Studiesal, til Mikroskopisal (fælles med den patologiske Anatomi), samt til Laboratorier; 3. den patologiske Anatomi kunde faa Museums- og Laboratorierum samt Mikroskopisal (fælles med den normale Anatomi); 4. til Hygiejne og 5. til Farmakologi kunde der skaffes nogle Værelser til Laboratoriebrug.

Kjøbesummen for den omhandlede Ejendom, hvis Areal udgjør 1646 □ Alen med omtrent 40 Alen Façade mod Bredgade og 81 Alen 5 Tommer mod Fredericiagade, var som nævnt 169800 Kr. foruden Omkostninger. Med Hensyn til denne Post skulde man henvide til den medfulgte Udtalelse af Kvæstor, ifølge hvilken det maatte antages, at det Offentlige ved Erhvervelsen af denne Ejendom til den nævnte Pris vilde have sluttet en Handel, der under Hensyn til samtlige Omstændigheder ikke kunde ventes opnaaet for bedre Kjøb, og dermed have erhvervet et Aktiv, der endog bortset fra Forbindelsen med det kirurgiske Akademis Grund, og altsaa selv om det bortsolgtes for sig, turde haabes at ville indbringe den betalte Kjøbesum.

Overslagssummen for Ejendommens Indretning til Fakultetets Brug lød paa 25250 Kr.; hertil kom for fast Inventarium ca. 6000 Kr.; til løst Inventarium kunde næppe anslaaes mindre end 4000 Kr., i Betragtning af at Hygiejne og Farmakologi for Øjeblikket helt manglede Laboratorier og altsaa maatte udstyres fra nyt. Udgifterne ved Installationen vilde altsaa i det hele beløbe sig til ca. 35250 Kr.

Efter den fremsatte Plan vilde nogle af de nuværende Mangler, om end kun delvis og foreløbigt, afhjælpes; andre kunde der ikke gjøres noget ved ad denne Vej, saaledes Mangelen paa Auditorier, paa brugelige Lokaler til Dissektionsøvelser, til den fysiologiske Undervisning, til Obduktioner, til Arbejder med den almindelige Pathologi og til en farmakologisk Studiesamling; og selvfølgelig vilde det store Savn af et Hospital indrettet paa tidssvarende Maade og i Stand til at fyldestgøre den kliniske Undervisnings Krav vedblive at bestaa. Ikke desto mindre fandt Fakultetet, at Planen gav Mulighed for saa megen Bedring i den nuværende, efter Fakultetets Mening ganske uforsvarlige Tilstand, at man skulde anmode Ministeriet om at foranledige fornævnte Ejendom erhvervet af det Offentlige og indrettet til Fakultetets Brug for at afgive foreløbigt Rum for nogle af de Institutioner, der led mest under den nuværende Pladsmangel.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 21de Oktober 1896 paa det bedste Fakultetets Andragende.

Under 24de s. M. udbad Ministeriet sig Kvæstors Ytringer over for-

nævnte Andragende, navnlig ogsaa om, af hvilken Fond Købesummen burde udredes.

I den af *Universitetets Kvæstor* under 28de December s. A. afgivne Erklæring bemærkedes blandt andet følgende.

Det vilde erindres, at Bemærkningerne til det i Rigsdagssamlingen 1890—91 forelagte Forslag til Lov om Opførelse af nye Bygninger for de lægevidenskabelige Undervisningsanstalter m. m., jfr. Rigsdagstidende 1890—1891 Tillæg A. Sp. 2258, indeholdt en Udtalelse, hvorefter »de aarlige Udgifter til Undervisningsanstalterne selvfølgelig ved disses Udvidelse ville blive noget højere end de tilsvarende Beløb, der nu afholdes af Universitetet, men iøvrigt ikke med nogen Bestemthed kunne forud beregnes.« I Beretningen fra det af Folkethinget i Samlingen 1891—92 nedsatte Udvalg for det da paany forelagte Lovforslag, jfr. Rigsdagstidende 1891—92 Tillæg B. Sp. 2137—38, blev der imidlertid udtalt Ønsket om, »at fremtidige Forslag om Frederiks Hospital og de lægevidenskabelige Undervisningsanstalter maa blive ledsagede af Overslag over de Udgifter, disse Institutters aarlige Drift vil medføre«. Herefter syntes der ved Forelæggelsen af Forslaget til Erhvervelse og Indrettelse af en Ejendom til Brug for det lægevidenskabelige Fakultet at maatte gives Oplysning om den Forøgelse af de aarlige Driftsudgifter, Bevilgelsen af Forslaget kunde antages at ville medføre, om end den Usikkerhed, der i saa Henseende var til Stede under Forudsætning af helt nye Bygninger for de lægevidenskabelige Institutter, maatte blive endnu større end her, hvor der kun blev Spørgsmaal om delvis og foreløbigt at afhjælpe nogle af de nuværende Mangler, altsaa om at bringe saa meget som muligt ud af en midlertidig Foranstaltning.

Saafernt Forslaget til Erhvervelsen af fornævnte Ejendom blev bevilget, maatte der være en Bestræbelse for at indføre i saa stort Omfang som muligt de Forbedringer i den lægevidenskabelige Undervisning, som dog først i helt nye Bygninger kunde indtræde paa helt fyldestgørende Maade. Dog maatte det bemærkes, at Lønninger allerede nu kunde opføres for de nye Assistentter og Laboratoriekarle, som overhovedet maatte have til Raadighed, for at de paatænkte nye Foranstaltninger til Undervisningens Fremme kunde komme i Stand. Hvilke Forbedringer der efter fornævnte Erhvervelse maatte søges fremmede, havde han gjort til Gjenstand for Samtale med Professor, Dr. Chievitz, der atter havde konfereret med sine i Sagen direkte interesserede Kolleger, Professorerne, Dr. Gædeken, Dr. Lange, Dr. Bohr og Dr. Gram, og han maatte herefter antage, at der som Følge af den ommeldte Ejendoms Inddragning under det kirurgiske Akademis Komplex af Bygninger vilde være Grund til at søge Bevilling paa Finanslovsforslaget for 1898—99 af efterfølgende Forøgelser af Udgiftsposter paa Finansloven, saaledes som denne var foreslaaet for Finansaaret 1897—1898 under Universitetets Budget.

Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum. Det normal-anatomiske Museum agtedes forøget med en helt ny Afdeling, nemlig en Studiesamling til Undervisning, paa lignende Maade som den tilsvarende under det zoologiske Museum, saaledes at dens Præparater kunde gives de Studerende i Hænde til egen Undersøgelse, dog under fornøden Vejledning. Til Assi-

stance ved denne Vejledning ønskedes et Beløb af 400 Kr. — For *den farmakologiske Samling* var der i Efteraaret 1896 tilvejebragt et Lokale i Kommunitetsbygningen paa Nørregade foruden det meget indskrænkede Lokale, som den havde i det kirurgiske Akademis Bygning, og allerede de saaledes fremkomne Forhold for Samlingen vilde give Anledning til at rejse Spørgsmaal om Oprettelsen af en Plads som Assistent ved dens Benyttelse*). Derimod vilde der først, naar det nye Lokale i Bredgade kom til, for denne Samling kunne indrettes Laboratorierum, og til Arbejderne i disse maatte der haves en Betjent, hvis Løn i Lighed med de bestaaende Lønninger for Betjenten ved det patologiske Museum og for en Anatomitjener maatte paaregnes med 900 Kr. — For *Hygiejnen*, der hidtil ikke havde havt noget som helst Laboratorium, vilde der i den erhvervede Bygning kunne indrettes Laboratorierum, og til den Virksomhed, som herved blev mulig, vilde Professoren i Retslægevidenskab og offentlig Hygiejne behøve en Assistent samt en Betjent, hvis Lønninger i Lighed med de bestaaende Lønninger for Assistenten og Betjenten ved det patologiske Museum maatte paaregnes med henholdsvis 1200 og 900 Kr. — En særlig Portner vilde ikke behøves i den ny erhvervede Bygning, eftersom hele Færdselen naturligst vilde foregaa gjennem den nuværende Adgang i det kirurgiske Akademis Bygning, hvis Gaard vilde blive sat i Forbindelse med Gaarden i hin Bygning. Naar der ikke blev nogen ny Portner, vilde der imidlertid til Udførelsen af saadanne Arbejder i den erhvervede Bygning saasom Renholdelse af Gaarden og lignende, der sædvanligvis paaahvile Portneren, behøves et Beløb, om hvilket henvises til efterstaaende Udgiftspost 4, særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet. Heller ikke til det daglige Tilsyn i den ny erhvervede Bygning vilde der behøves en ny Bestillingsmand, eftersom dette Tilsyn vilde kunne overdrages Pedellen ved det kirurgiske Akademi. Selv om dette Tilsyn efter hans Instrux maatte kunne paalægges ham uden videre, syntes der dog, saa længe der af denne Bestillingsmand blev krævet en saa betydelig Forøgelse af hans nuværende Arbejde, for hvilket han lønnes med 1200 Kr. foruden Fribolig, at burde gives ham et Tillæg af 300 Kr.

Udgiftspost 3, de videnskabelige Samlinger. 3. g. Det fysiologiske Laboratorium. Det zootomiske Museum (Eschrichts Samling) vilde i den erhvervede Bygning kunne faa en Opstilling og Mulighed for Forøgelse, der bedre end den hidtil mulige svarede til dets Værdi, og til dette Museum ønskedes derfor et aarligt Tilskud af 200 Kr. — *3. h. Det normal-anatomiske Museum* vilde ikke blot erholde den under Udgiftspost 1. d. nævnte, helt nye Studiesamling, der vilde kræve en hyppig Fornyelse, men Virksomheden vilde tillige vinde ved Opnaaelsen af en Mikroskopisal (fælles med det patologiske Museum) i Forbindelse med Museets øvrige Lokaler og ved Indrettelsen af Laboratorierum. For Tiden var der under Bevillingen til Museet, 4206 Kr. 14 Ø., jfr. Anmærkningerne til Finanslovsforslaget for 1896—97 S. 371 og 374, indbefattet 1200 Kr. til Leje af Lokaler til Kursus i Mikroskopi og 500 Kr. til Opvarmning og Rengjøring af disse Lokaler samt til Materialier ved de Øvelser, som fandt Sted dér. Den nævnte Lejesum, 1200 Kr., vilde bortfalde, dog først i 1899—1900 med Halvdelen 600 Kr.

*) Lønningen til en Assistent ved den farmakologiske Samling blev bevilget ved Finansloven for 1897—98, jfr. Univ. Aarb. f. 1896—97 S. 397—98.

og i 1900—1901 med de tilbageværende 600 Kr., eftersom Lejemaalet kontraktmæssig var bindende til Oktober Flyttedag 1899, medens de 500 Kr., eftersom Opvarmning og Rengjøring af de nye Lokaler vilde gaa ind under disse Udgifter for den erhvervede Bygning i det hele, jfr. nedenfor, Udgiftspost 4, særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet, helt vilde blive til Raadighed for Museets Drift. Denne betydelige Udvidelse maatte alligevel antages at medføre en Udgiftsforøgelse af 500 Kr., saaledes at den aarlige Besparelse for dette Museum ved den nye Ordning blev fornævnte 1200 Kr. med Fradrag af disse 500 Kr., altsaa 700 Kr. — *3. i. Det pathologiske Museum.* Dette vilde i den erhvervede Bygning erholde Mikroskopisal (fælles med det normal-anatomiske Museum) samt Museums- og Laboratorierum og dermed en forøget Virksomhed, der maatte antages at ville medføre en Forøgelse af den nuværende Bevilling til Driften, 1526 Kr. 16 Ø., med 500 Kr. — *3. l. Den farmakologiske Samling* vilde erholde Laboratorierum og dermed et nyt Omraade for sin Virksomhed, saaledes at den nuværende Bevilling til Driften, 1000 Kr., maatte ønskes forhøjet med 500 Kr. — *Ny Underafdeling under Udgiftspost 3. Det hygiejniske Laboratorium.* Om der end i den erhvervede Bygning vilde kunne indrettes et saadant Laboratorium, vilde Pladsen til dette kun blive ringe, men selv under de indskrænkede Forhold maatte der antages at ville behøves en Bevilling til Driften, til Beløb 1200 Kr.

Udgiftspost 4. Særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet. Under denne udredes Udgifterne til Brændsel og Belysning samt Rengjøring ved det forrige kirurgiske Akademis Bygning. Hvorledes Forøgelsen vilde stille sig paa Grund af Tilknytningen til denne Bygning af den nye Bygning, vilde kun med Usikkerhed kunne opgives. Antallet af Kakkellovne vilde blive mere end fordoblet, dette under fornødent Hensyn til dem, der vilde blive nedlagte i den ene Bygning, men taget i Brug i den anden, og der blev adskillige, ret store Lokaler at opvarme. Da det nuværende Kulforbrug medførte en Udgift af omtrent 700 Kr., turde der herefter næppe anslaaes en mindre Forøgelse af Udgiften til *Brændsel* end 1000 Kr. For Merudgiften til *Belysning* manglede der Grundlag for et Skjøn, alene af den Grund, at der næppe allerede nu kunde træffes Valg mellem Gas og Elektricitet. Hvis man imidlertid, for dog at komme til en Sum, antog, at der i den nye Bygning vilde bruges ligesaa meget Gas som for Tiden i det kirurgiske Akademis Bygning, heri rigtignok indbefattet noget Kogegas, vilde der til Belysning blive en Merudgift af 500 Kr. *Rengjøring* i den nye Bygning vilde med nogen Sandsynlighed kunne beregnes til 300 Kr., hvortil der, jfr. den foran ved Udgiftspost 1. d. givne Forklaring, for Renholdelse af Gaarden og lignende Arbejder, der ellers kunde paalægges en Portner, maatte paaregnes andre 300 Kr. Til Skorstensfejning og Renovationskjørsel maatte der endelig paaregnes en Udgiftsforøgelse med omtrent 150 Kr.

Udgiftspost 9. a. 1. Vedligeholdelsesudgifter. Om den for denne Udgiftspost muligvis fornødne Forøgelse maatte der indhentes Oplysning hos Bygningsinspektøren.

Udgiftspost 9. b. 1. Skatter, Afgifter og Assurancepræmie. Den aarlige Forøgelse af denne Udgiftspost maatte anslaaes til 1300 Kr.

Endvidere bemærkede Kvæstor, at Udgifterne ved Erhvervelsen og Indretningen af den nye Ejendom vare: Købesum 165000 Kr. + Bankhæftelse 4800 Kr. og Omkostninger ved Købet 3000 Kr., ialt 172800 Kr.; til de fornødne Bygningsforandringer 25250 Kr.; til Anskaffelse af fast Inventarium 6000 Kr. og af løst Inventarium 4000 Kr., tilsammen 208050 Kr. Spørgsmaalet var, hvorvidt denne Udgift burde søges fordelt paa Universitetet og Kommunitetet, navnlig saaledes at dette sidste overtog Udredelsen af Købesummen m. v., 172800 Kr. At nemlig Bygningsforandringer og Anskaffelser af Inventarium paa samme Maade som de i Fremtiden forøgede Driftsudgifter burde falde Universitetet til Byrde, derom kunde der næppe være nogen Tvivl. Det turde imidlertid ventes erkjendt, at Tyngdepunktet i den hele Foranstaltning i økonomisk Henseende netop laa i de Udgifter, som fremkom ved, at Universitetet tog den erhvervede Bygning i Brug, medens man derimod for Købesummen erhvervede en Formuebestanddel, der vilde faa en særlig Værdi for det Offentlige som Ejer af den saaledes ud mod Fredericiagade og Bredgade supplerede Naboejendom. At nu Kommunitetets Midler brugtes til Erhvervelse af en Ejendom, som ved Flytning af de lægevidenskabelige Institutter vilde være indbefattet i den for Statskassen erhvervede kirurgiske Akademigrund og sammen med denne vilde kunne sælges til Fordel for Statskassen, syntes at maatte være betænkeligt, selv om der i Forholdenes Udvikling i det hele kunde siges at være en Opfordring for Universitetet til i et saadant Anliggende at ty til Kommunitetets Bistand. Saaledes vilde Forholdet navnlig være, dersom det maatte siges, at der, siden Universitetets Kapitalformue efter Lovgivningsmagts Bestemmelse var forbrugt, ikke var Udsigt til at opnaa nogen mere betydelig Bevilling paa dets eget Budget, eftersom en saadan i Virkeligheden vilde blive at udrede af Statskassen. Det vilde imidlertid være i Erindring, at en modsat, Opfattelse blev gjort gjældende fra Rigsdagens Side under Forhandlingerne forud for hin Bestemmelse om Forbrug af Universitetets Kapitalformue.

I saa Henseende skulde henvises til en Udtalelse af Berg som Ordfører for Finansudvalget i Folkethingstidende 1874—75 Sp. 3890—91 om, »at Universitetet og den polytekniske Lærestalt have almindelige Statsformaal, og for saa vidt de til dem henlagte særegne Formuer ikke maatte være tilstrækkelige til deres Drift i det Omfang, som Lovgivningsmagten finder fornødent, da er det naturligt, at Staten af sine sædvanlige Indtægter yder de Tilskud til saadanne Anstalter, der have almindelige Statsformaal, hvorimod Kommunitet er en Anstalt, hvis Formue er beregnet paa at skulle fremhjelpe uformuende Studerende paa Videnskabelighedens eller Oplysnings Vej, og at det er ubilligt at ville tage af den Formue, der er henlagt til dette Formaal, for at tilfredsstille andre Formaal, der maa hvile paa den almindelige Skatteevne«. Fremdeles skulde henvises til samme Ordførers Udtalelse længere frem i Forhandlingen, Sp. 3906: »Min Opfattelse er, at, hvad enten man nu eller senere vedtager eller ikke vedtager direkte Statstilskud til Universitetet, vil den Dag dog aldrig komme i Danmark, at man vil nægte Universitetet det Fornødne for at kunne føre et virksomt Liv. Det er min fuldstændige Overbevisning«. I Landstinget udtalte Hasle i Tilslutning hertil, se Landstingstidende 1874—75 Sp. 1377—78: »Jeg har

den faste Tro, at selv om de særlige Fonds maatte blive inddragne, ville dog de videnskabelige Ojemed blive fuldstændig lige saa godt understøttede som hidtil«. Medens der saaledes ikke fra Begyndelsen af Universitetets nuværende Stilling som særligt Fond havde været nogen Stræben efter at stille Bidrag fra Kommunitetet som Betingelse for Bevillinger til Universitetets Formaal, var det heller ikke bekjendt, at der senere hos Rigsdagen var kommen en saadan Stræben tilsyne.

Selv om Forholdene i Modsætning til det Skjøn, Kvæstor kunde have derom, maatte bære henimod en Bistand fra Kommunitetet, hver Gang en mere betydelig Udgift forestod for Universitetet, og selv om det overhovedet maatte findes rigtigt at fortsætte, hvad der var begyndt i Kjøbet af Grund fra Bispegaarden, nemlig Brug af Kommunitetets Midler til Erhvervelse af Ejendomme, som ere dets Formaal uvedkommende, turde det være at betænke, at sidstnævnte Erhvervelse egentlig havde den Konsekvens, at ikke blot Ejendommen mellem den fra Bispegaarden afhændede Grund og Kvæsturbygningen i Studiestræde, men ogsaa Ejendommene mellem St. Pederstræde og den nu af Kommunitetet kjøbte Bispegaardsgrund søgtes erhvervede til eventuelt Universitets-Brug. Til Erhvervelse af sidstnævnte Ejendomme til St. Pederstræde vilde der være saa meget mere Opfordring, som det turde antages, at Ejerne under Frygten for en Opførelse af Universitets-Bygninger bagest paa den erhvervede Bispegaardsgrund, der under al Iagttagelse af de nævnte Ejeres Rettigheder ville tage Lys og Luft bort fra deres Ejendomme, ville være tilbøjelige til at sælge billigt. Der vilde saaledes blive rig Lejlighed for Kommunitetet til at bekoste Ejendoms-kjøb til Fordel for Universitetet udenfor den i denne Sag foreliggende Anledning til saadant Kjøb, og det af en Ejendom, som netop var bestemt til sammen med kirurgisk Akademis Grund at gaa ud af Universitetets Besiddelse, saasnart de lægevidenskabelige Institutter bleve flyttede. At der havde foreligget et Spørgsmaal, som paany kunde opstaa, om Kjøb for Kommunitetets Midler af en Del af den til Regensen stødende Trinitatis Præstegaards Grund, og det i Kommunitetets egne Ojemed, skulde endnu kun berøres. Hvis det imidlertid var uundgaaeligt, at det paalagdes Kommunitetet at udrede Kjøbesummen for Ejendommen i Fredericiagade, burde der vistnok drages al Omsorg for, at det anvendte Beløb bestemtes at skulle dækkes af Statskassen ved dennes eventuelle Overtagelse af den nævnte Ejendom, men der kunde tvivles noget om, hvorvidt der endda var sikker Udsigt til at faa et saadant Mellemværende mellem Statskassen og et særligt Fond afgjort paa den Maade, som bestemtes ved en Finanslov under Hensyn til de nu foreliggende finansielle Forhold.

Kvæstor indstillede i Henhold hertil, at der fremsattes Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1897—98 om under Universitetets Budget at optage som ny Udgiftspost: Til Erhvervelse af Ejendommen Matr. Nr. 180 A i St. Annæ Øster Kvarter, Gade Nr. 18 i Fredericiagade paa Hjørnet at Bredgade og dens Indrettelse til Brug for lægevidenskabelige Anstalter indtil 208050 Kr.; subsidiært at der fremsattes Ændringsforslag til fornævnte Finanslovforslag om under Kommunitetets Budget at optage foran Opgjørelsen som Anmærkning *inden Linien*: Til Erhvervelse af Ejendommen Matr. Nr.

180 A i St. Annæ Øster Kvarter, Gade Nr. 18 paa Hjørnet af Bredgade, bemyndiges Ministeriet til at anvende 172800 Kr., saaledes at det anvendte Beløb bliver at dække af Statskassen ved dennes eventuelle Overtagelse af den nævnte Ejendom, og i Forbindelse dermed om under Universitetet Budget at optage som ny Udgiftspost i *Linien*: Til Indrettelse af Ejendommen Matr. Nr. 180 A i St. Annæ Øster Kvarter, Gade Nr. 18 i Fredericiagade paa Hjørnet af Bredgade, til Brug for lægevidenskabelige Anstalter indtil 35250 Kr.

Bygningsinspektør, Professor V. Petersen udtalte i en under 12te Januar 1897 til Ministeriet afgiven Erklæring, at Ejendommen i Fredericiagade var en gammel, ikke særlig godt vedligeholdt 3-Etages Hjørnebygning med Kjælder, opført til almindelige Beboelseslejligheder. Hvis der var Tale om i denne Bygning at indrette virkelige formaalstjenlige Lokaler og Indretninger, samt Ventilation, Centralopvarmning o. s. v., vilde dette ikke kunne lade sig gøre uden en fuldstændig Ombygning, forbunden med store Omkostninger; men naar Meningen kun var at søge opnaaet en tarvelig midlertidig Afhjælpning af den i det lægevidenskabelige Fakultets Skrivelse skildrede Nødstilstand, saaledes at Fakultetet var tilfreds med at tage denne Bygnings Lokaliteter i Brug, som de hovedsagelig forefandtes, kun med Borttagelse og Forandringer af nogle Skillerum, Anbringelse af en Elevator, Forbedring af Afløbs- og Kloakforholdene, en Del nødvendige Istandsættelser m. m., som det nærmere fremgik af Beskrivelsen og Overslaget, dristede han sig ikke til under de anførte Omstændigheder at fraraade Forslaget. Dog maatte han anse det for nødvendigt, at der i Stueetagen blev anbragt Jernsøjler, funderede fra Kjælderetagen, med overliggende Jerndragere til Støtte for den Del af 1ste Sal, som agtedes benyttet til Museumsbrug og var udsat for større *Belastninger*. Som Følge deraf maatte Overslaget forhøjes med 1500 Kr. til Dækning af disse Arbejder, altsaa fra 25250 Kr. til 26750 Kr. Den aarlige Vedligeholdelsessum turde ikke ansættes lavere end 1200 Kr.

Under 12te Januar 1897 udbad *Ministeriet* sig meddelt Konsistoriums Yttringer om, hvorvidt det maatte have noget at erindre imod, at Kjøbesummen for ovennævnte Ejendom eventuelt afholdtes af Kommunitetets Midler.

Konsistorium udtalte i sin Svarskrivelse af 14de s. M. til Ministeriet, at det indtrængende maatte tilraade at fastholde, at Kommunitetets Midler ikke burde anvendes i Øjemed, der ere dets Formaal uvedkommende, og at der kun, naar ingen anden Udvej havde til at gennemføre en særlig paa-trængende og vigtig Forholdsregel, burde være Tale om Afvigelse derfra. Konsistorium forment derfor, at Kommunitetets Midler ikke burde anvendes til Kjøb af den omhandlede Ejendom, medmindre det maatte vise sig, at fornævnte Kjøb ikke paa nogen anden Maade lod sig gennemføre, hvorhos man ventede, at der i saa Fald søgtes opnaaet den størst mulige Sikkerhed for, at Kommunitetet vilde erholde Ejendommen til fri Raadighed, naar den maatte blive overflødig for Universitetets Formaal.

Til 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget for 1897—98 blev derefter af Ministeriet stillet Forslag om Optagelse paa Universitetets

Budget af en ny Udgiftspost: Til Erhvervelse af Ejendommen Matr. Nr. 180 A i Københavns Øster Kvarter, Gade Nr. 18 i Fredericiagade, Hjørnet af Bredgade, og sammes Forandring til Brug for lægevidenskabelige Institutter indtil 209550 Kr. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg B. Sp. 1209—10 og 1363—68 og Folkethingstidende s. A. Sp. 5394, vedtaget af Rigsdagen og Bevillingen optaget paa Finansloven for 1897—98.

Under 13de December 1897 indsendte Konsistorium til Ministeriet en Skrivelse af 5te s. M. fra det lægevidenskabelige Fakultet, hvori dette henedte Opmærksomheden paa, at det af Hensyn saavel til Undervisningen som til de videnskabelige Arbejder vilde være af allerstørste Betydning, at der blev installeret Belysning i de Lokaler, der indrettedes til Fakultetets Brug i fornævnte Ejendom. Særligt i de anatomiske Arbejdslokaler og i Kjælderværelserne, der ogsaa delvis vilde blive benyttede som Arbejdslokaler, vilde Savnet af elektrisk Belysning paa Grund af den ringe Højde og den mangelfulde Ventilation blive yderst følelig ogsaa af hygiejniske Grunde. Den til Installering af elektrisk Belysning, inklusive et Motoranlæg i det farmakologiske Institut, nødvendige Sum, som ikke var indbefattet i Overslaget over Udgifterne ved Bygningens Omdannelse, beløb sig ifølge et vedlagt Overslag til 4793 Kr. 50 Ø.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling blev der til 2den Behandling i Folkethinget af Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1897—98 stillet Forslag om Bevilling af dette Beløb. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 1525—28 og 1593—94, vedtaget af Rigsdagen og optaget paa Tillægsbevillingsloven for 1897—98.

— Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 22de Oktober 1897 en Skrivelse, hvori Fakultetet, da Arbejdet ved Indretningen af Ejendommen, Fredericiagade Nr. 18, til Brug for de lægevidenskabelige Institutter kunde ventes at blive tilendebragt i Løbet af Vinteren 1897—98, saaledes at de nye Lokaler vilde staa færdige til Brug henimod April 1898, ansøgte om, at der maatte blive søgt Bevilling paa Finanslovsforslaget for 1898—99 til Forhøjelse af de paa Universitetets Udgiftsposter 1. d., 3., 4. og 9. b. 1. bevilgede Beløb. Angaaende Fakultetets Forslag henvises til de i Kvæstors Skrivelse af 28de December 1896 indeholdte Oplysninger, jfr. foran S. 686—88, dog at Merudgiften til Belysning i Fakultetets Skrivelse ansattes til 800 Kr.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 11te November 1897 Fakultetets Andragende, hvorefter der af Ministeriet til 2den Behandling af Finanslovsforslaget for 1898—99 blev stillet Forslag om følgende Forøgelser paa Udgiftsposter under Universitetets Budget:

Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum:	
Det normal-anatomiske Museums Studiesamling til Assistance ..	400 Kr.
Den farmakologiske Samling: en Laboratoriekarl	900 —
Det hygiejniske Laboratorium: en Assistent 1200 Kr., en Laboratoriekarl 900 Kr.....	2100 —
Pedellen ved det kirurgiske Akademi midlertidigt Tillæg	300 —
	3700 Kr.

Udgiftspost 3. g.	Det fysiologiske Laboratorium	200 Kr.
—	3. h. Det normal-anatomiske Museum	500 —
—	3. i. Det patologiske Museum	500 —
—	3. l. Den farmakologiske Samling	500 —
Som. Udgiftspost 3. r.	Det hygiejniske Laboratorium	1200 —
		<hr/> 2900 Kr.

Udgiftspost 4, Særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet: Brændsel 1000 Kr., Belysning 800 Kr., Rengjøring m. v. 600 Kr., Skorstensfejning og Renovation 150 Kr., ialt

2550 Kr.

Udgiftspost 9. b. 1., Skatter, Afgifter og Assurancepræmie . . .

1300 Kr.

Forslaget om disse Forhøjelser blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 453—58 og 621—26, vedtaget af Rigsdagen og Forhøjelserne optagne paa Finansloven for 1898—99.

b. Udvidelse af Laboratoriet for medicinsk Bakteriologi.

Under 6te April 1897 modtog Konsistorium et af det lægevidenskabelige Fakultet anbefalet Andragende fra Professor, Dr. med. C. J. Salomonsen om Udvidelse af det Professoren i almindelig Pathologi underlagte Laboratorium i Ejendommen Ny Vestergade Nr. 11.

Professor Salomonsen bemærkede i sit Andragende følgende. Spørgsmaalet om Laboratoriets Udvidelse og Forbliven i fornævnte Bygning havde allerede tidligere været paa Tale. Den 2den September 1894 havde han modtaget fra nu afdøde Professor, Dr. med. A. Stadfeldt som Formand for et under Kommissionen af 17de Juni 1892 sorterende Byggeudvalg en Skrivelse, i hvilken han »i Betragtning af at Deres Institut vist er det, der i den nærmere Fremtid vil have Trang til at udvide sig, noget, der maaske vil blive forbundet med Vanskelighed, naar den definitive Planlæggelse er fuldendt«, bad ham besvare følgende to Spørgsmaal: »1. Er der Mulighed for, at De kan finde en god Plads med de mulige Udvidelser for Øje i den Bygning, hvor De nu arbejder, saaledes at man ved Planlæggelsen paa Fælleden kan se bort fra en Anbringelse af Deres Institut dér; 2. tror De, at det uden Skade kunde ordnes saaledes o: uden Skade for Undervisningen, at Deres Undervisning planlagdes paa det nuværende Sted?« Professor Salomonsen havde udtalt i sit Svar, at der aldeles intet var til Hinder for, hvis hele den omspurgte Bygning stilledes til Fakultetets Raadighed, deri at indrette et fuldkomment tilfredsstillende Institut for den almindelige Pathologi; at han vel ikke mente, at det var af en særdeles afgjørende Betydning at have alle lægevidenskabelige Undervisningsanstalter i umiddelbar Nærhed af hverandre, men at han dog ikke turde tilraade at lade det almindelig-pathologiske Institut alene forblive i Ny Vestergade, saafremt alle andre medicinske Undervisningsinstitutter flyttedes saa langt udenfor den gamle By som til Blegdamsfælled.

I Henhold til disse Udtalelser blev da et Institut for almindelig Pathologi, derunder indbefattet medicinsk Bakteriologi, optaget paa Kommissionsplanen af September 1895.

Naar han nu atter bragte denne Sag paa Bane, var det ikke for at stille Forslag om Laboratoriets definitive Forbliven paa dets nuværende Plads; thi han betragtede ikke Kommissionsplanen af September 1895 som endelig opgiven, men for at opnaa en foreløbig Udvidelse af Laboratoriet i Overensstemmelse med den ved Erhvervelse og Ombygning af Hjørnестedet i Fredericiagade forandrede Situation.

Da det i Rigsdagssamlingen 1892—93 vedtoges, at de faa Værelser i Universitetets tidligere kemiske Laboratorium, over hvilke der ikke var disponeret af Skolelærerexamenskommissionen og af Tegneinspektøren, skulde stilles til Raadighed for Professoren i almindelig Pathologi og afgive Plads for Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi, skete dette under den Forudsætning, at der i Løbet af nogle faa Aar vilde blive taget fat paa eller i alt Fald truffet en endelig Afgjørelse med Hensyn til Flytning og Opførelse af de medicinske videnskabelige Institutioner, og under disse Forhold maatte den trufne Ordning anses for i høj Grad tilfredsstillende. I Løbet af Aarene 1894—96 blev derpaa Laboratoriet i flere Henseender forbedret og udvidet ved Hjælp af de ekstraordinære Bevillinger til serumtherapeutiske Forsøg, saaledes som det vilde fremgaa af hans til Ministeriet indsendte Beretning angaaende Fremstilling og Uddeling af antidifteritisk Serum i Danmark; men Tanken om en Udvidelse af Undervisningslaboratoriet var af de Grunde, der anførtes i det foran citerede Svar paa Byggeudvalgets Forespørgsel, ganske skudt til Side; heraf fulgte atter, at det var umuligt at give Undervisningen i Laboratoriet den Form og det Indhold, som han ønskede.

Efter at Stillingen imidlertid nu ved det anatomiske, det pathologisk-anatomiske og det farmakologiske Instituts Udvidelse var blevet ikke uvæsentlig forandret, forekom det ham, at han ikke turde tøve med at gjøre Skridt til at tilvejebringe en saadan Udvidelse og Udstyrelse af det ham underlagte Laboratorium, at det kunde siges at være brugeligt for en længere Aarrække og at muliggjøre en tidssvarende Undervisning i almindelig Pathologi. Det vilde af det følgende fremgaa, at der ved hans Forslag intet præjudiceredes med Hensyn til en fremtidig Opførelse af et Institut for almindelig Pathologi som det af Kommissionen i 1892 foreslaaede.

Det kunde vel nu anses for givet, at der i gunstigste Tilfælde vilde hengaa en længere Aarrække, inden den af Kommissionen foreslaaede Opførelse af tidssvarende medicinske Institutter blev virkeliggjort, og det vilde vel fra alle Sider blive anerkjendt som en rimelig og billig Fordring, at den almindelige Pathologi i Ventetiden blev stillet paa samme Maade som Anatomien, Fysiologien, den pathologiske Anatomi og Farmakologien.

At han ikke greb Lejligheden til at faa Laboratoriet udvidet samtidigt med, at hans Kolleger i Fakultetet gjorde Skridt til at skaffe sig Lokaler i fornævnte Hjørnестed, havde sin Grund i, at han ikke ved yderligere at komplicere Fakultetets Forslag vilde vanskeliggjøre dets Gjennemførelse; han indskrænkede sig derfor til i sit Votum at anmelde sit foreliggende Forslag, som nødvendigvis maatte stilles, saasart den projekterede Udvidelse af det kirurgiske Akademi var vedtaget.

Hertil kom, at just det nuværende Tidspunkt var særligt gunstigt for hans Forslags Gjennemførelse. I Henhold til Lov af 30te Marts 1894 om Seminarier og Prøver for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen m. m. skulde nemlig de hidtil i Ny Vestergade Nr. 11 afholdte Examinere for Fremtiden afholdes ved Seminarierne. Tegneinspektoratet blev da for Fremtiden den eneste offentlige Institution*), som gjorde Brug af Bygningens store Lokaler. To Trediedele af Stueetagen, hele første Sal og hele Kvisten vilde altsaa nu den største Del af Aaret komme til at staa tomme og ubenyttede. Selvfølgelig lod hans Forslag sig kun gennemføre, naar der paa anden Maade kunde skaffes Plads til Tegneinspektøren.

Hans Forslag gik ud paa, at foruden de Lokaler, der allerede vare underlagte Professoren i almindelig Pathologi, ogsaa Resten af Stueetagen, ialt fire Værelser, samt Auditoriet stilledes til Raadighed for ham.

Disse Værelser var det Hensigten at anvende paa følgende Maade. Et Værelse til Arbejdsværelse for Assistenten; om fornødent vilde der ogsaa her kunne skaffes Arbejdsplads for en Viderekommen. Et Værelse skulde indrettes til kemisk Laboratorium og et Værelse benyttes til Afholdelse af mikroskopiske og experimental-pathologiske Kursus, som det var hans Hensigt at indføre, saasart Omstændighederne paa nogen Maade gjorde det muligt, og som skulde omfatte de ikke-bakteriologiske Afsnit af den almindelige Pathologi; denne Kursussal skulde være et Surrogat for den paa Kommissionsplanen i det pathologiske Institut udkastede store »Mikroskoperingssal«. Endelig skulde et Værelse deles ved et Par Bjælkevægge i to Værelser samt i en Korridor; det mindre af disse skulde benyttes til Præparationslokale ved Kursuserne og her opstilles de for Undervisningen nødvendige Akvarier og Terrarier; det større skulde indrettes til Arbejdsværelse for Bestyreren, der hidtil, lige saa lidt som Assistenten, havde haft noget Lokale, i hvilket han havde kunnet arbejde uforstyrret. Forværelset og den nye Korridor vilde selvfølgelig ikke kunne benyttes som Arbejdslokaler, de tænktes anvendte til Bibliothek, Opstilling af Instrumenter, Præparatsamlinger o. s. v. Hvad Auditoriet angik, vilde det kunne benyttes ganske i sin nuværende Form.

Det vilde af det foregaaende ses, at hele den foreslaaede Udvidelse af Laboratoriet vilde kunne gennemføres uden noget som helst andet Byggearbejde end Opførelse af en Bjælkevæg med Vinduer i samt Anbringelse af et Par Døre.

Til Indlæg af Vand- og Gasledninger vilde medgaa 720 Kr., til Anskaffelse af Møbler 2103 Kr., og til Instrumenter 2710 Kr., nemlig for Instrumenter til Brug ved Undervisningen i almindelig Pathologi: a. optiske Instrumenter, Mikrotomer og deslige 1110 Kr., b. Glassager og deslige 700 Kr., og til Instrumenter m. m. til et kemisk Laboratorium 900 Kr. samt til uforudsete Udgifter i fornævnte Øjemed overhovedet 500 Kr., ialt 6033 Kr.

*) Til de Massmannske Søndagsskoler, der havde Tilladelse til at benytte Tegneinspektørens Lokaler, vilde der jo altid uden Vanskelighed kunne skaffes Plads andetsteds.

De Hovedmangler ved Laboratoriet, som vilde blive afhjulpne ved Gjennemførelsen af den foreslaaede Plan, vare følgende: Mangelen af 1. en Sal til mikroskopiske og experimental-pathologiske Kursus; 2. af et kemisk Laboratorium; 3. af et Arbejdsværelse for Bestyreren og et for Assistenten; 4. af Arbejdspladser for Viderekomne; 5. af Auditorium og 6. den Mangel, at der var Gjennemgang for Uvedkommende tvers igjennem Laboratoriet ad Korridoren.

Betydningen af, at disse Mangler bleve afhjulpne, trængte ikke til nogen Paavisning, imidlertid skulde han fremhæve følgende: ad 1. Indførelsen af disse Kursus tillagde han en meget stor Betydning. Han havde gjentagne Gange henledet Opmærksomheden herpaa, sidste Gang i en Skrivelse til det lægevidenskabelige Fakultet, der var blevet indsendt til Ministeriet som trykt Bilag til en Skrivelse fra Konsistorium af 4de Juli 1896. De vilde danne et naturligt og nødvendigt Supplement til de bakteriologiske Kursus og omfatte nogle af den almindelige Pathologis betydningsfuldeste Afsnit. De krævede imidlertid bedre Pladsforhold og et andet Instrumentarium end de bakteriologiske Kursus, og deres Gjennemførelse var saaledes afhængig af, at Laboratoriet fik Raadighed over det fornævnte Værelse samt erholdt de Linser, Mikrotomer, Akvarier, Glassager o. s. v., om hvilke der søgtes. Ad 2. Vel havde der hidtil kun været foretaget kemiske Arbejder i meget ringe Omfang, men Savnet af et lille kemisk Laboratorium havde dog ofte været følt, og et saadant var under alle Omstændigheder et nødvendigt Led i et vel indrettet Institut for almindelig Pathologi. Ad 3. Det vilde sikkert fra alle Sider anses for en rimelig Fordring, at Laboratoriets Bestyrer og dets Assistent fik Arbejdslokaler, der vare adskilte fra Kursus-salen og fra det for de Viderekomne bestemte Arbejdsværelse. Ad 4. I sidste Værelse fandtes kun to gode Arbejdspladser, af hvilke den ene var bestemt for Assistenten, og paa disse to Pladser havde ikke sjældent fire eller 5 viderekomne Laboranter maattet finde sig til Rette.

Naturligvis vilde der ogsaa efter Forslagets eventuelle Gjennemførelse klæbe store Mangler ved Laboratoriet. Som den væsentligste og mest følelige maatte nævnes den, at Laboratorietjeneren ikke fik Bolig ved Instituttet; men desuden fik heller ikke Assistenten Beboelsesværelser ved Laboratoriet, den serumtherapeutiske Afdeling beholdt sine nuværende yderst smaa Lokaler, og Laboratoriet fik ingen Hestestald til Raadighed.

Paa den anden Side vilde overordentlig meget være opnaaet, hvis de foreslaaede Forandringer bleve gennemførte. For det første vilde Universitetet uden nævneværdige Udgifter faa et om end tarveligt saa dog brugbart Institut for almindelig Pathologi, i hvilket der vilde kunne arbejdes og undervises efter den samme Plan, som var lagt til Grund for Kommissionens Udkast; dette vilde opnaas, uden at man præjudicerede noget med Hensyn til en fremtidig forandret Brug af Gaarden i Ny Vestergade Nr. 11 eller med Hensyn til Opførelsen af et større, tidssvarende almindelig-pathologisk Institut i Fremtiden; og endelig vilde der være Mulighed for, at Laboratoriet i Fremtiden kunde udvides paa selve Stedet til et saadant Omfang, at Opførelsen af et helt nyt Institut aldeles ikke blev nødvendig.

Hvad det sidstnævnte Punkt angik, skulde endvidere bemærkes, at han i det foregaaende var gaaet ud fra den Forudsætning, at Fælleplanen maaske i en ikke altfor fjern Fremtid kunde blive gennemført for de lægevidenskabelige Institutters Vedkommende, og at der fra Ministeriets Side paa en eller anden Maade vilde blive disponeret over de Værelser paa første Sal, der ifølge Forslaget ikke blev inddragne i Laboratoriet. For det Tilfælde, at Planen om de lægevidenskabelige Institutters Opførelse paa Blegdamsfælleplanen imidlertid kunde betragtes som udskudt i en ubestemt Fremtid, og for det Tilfælde, at det maatte være Ministeriets Hensigt at skaffe Tegneinspektøren Lokaler et andet Sted, skulde han henstille til Ministeriet, om det ikke vilde være baade naturligere og sparsommeligere at gjenoptage den af Byggeudvalget fremsatte Tanke, jfr. Professor Stadfeldts foran citerede Skrivelse, nemlig: at omdanne hele Ejendommen Ny Vestergade Nr. 11 til et Institut for almindelig Pathologi, hvorved den langt kostbarere Opførelse af en Nybygning vilde undgaas. Hvis den Ministeriet tilhørende Stald i Stormgade samtidig inddroges under Instituttet, vilde dette paa en lidet bekostelig Maade faa baade tilfredsstillende Omfang og Form.

Han havde ment at burde henlede Opmærksomheden paa denne Mulighed, men skulde foreløbig indskrænke sig til at foreslaa, at fornævnte fire Værelser og Auditoriet indtoges til Brug for Laboratoriet og at disse Værelser udstyredes med Møbler, Gas- og Vandindlæg, Instrumenter m. v.

Endelig bemærkede Professor Salomonsen, at der endnu var et Forhold, som han ikke kunde undlade at berøre, skjønt det næppe vilde være hensigtsmæssigt at skride til dets endelige Ordning samtidig med, at man gjorde Skridt til den foreslaaede Udvidelse af Laboratoriet. Han sigtede herved til den store Pladsmangel ved de medicinsk-bakteriologiske Kursus. Der fandtes i Kursussalen 15 meget knæbne Arbejdspladser og der havde været afholdt et bakteriologisk Kursus hvert Halvaar. De indtegnede Lægers og Studenteres Antal var for Tiden 143, af hvilke nogle allerede vare indtegnede for flere Aar siden; det vilde med andre Ord sige, at der nu var indtegnet Deltagere for de følgende 9 Halvaar! Paa dette uheldige Forhold maatte der naturligvis raades Bod, saa meget mere som et stigende Antal af de Studerende ønskede praktisk bakteriologisk Uddannelse. Han agtede i de nærmeste Halvaar at træffe forskellige Foranstaltninger for at gjøre det muligt at skaffe et større Antal Studerende Adgang til Kursuserne end tidligere, men det vilde under de nuværende Forhold ikke kunne medføre nogen væsentlig Forandring. Hvis derimod den Udvidelse af Laboratoriet, om hvilken han ansøgte, blev gennemført, vilde der kunne skaffes Plads til ca. 34 Deltagere i hvert Kursus, altsaa til 68 Deltagere aarlig, og Muligheden for den fra mange Sider forøgede Adgang til praktisk bakteriologisk Undervisning vilde dermed være given under Forudsætning af, at den fornødne Arbejdskraft og det fornødne Materiel skaffedes til Veje.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 22de Maj 1897 til Ministeriet paa det bedste Professor Salomonsens Andragende.

Til 2den Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget for 1898--99 blev der af Kirke- og Undervisningsministeriet stillet Forslag paa Ministeriets Budget § 21 VI B. 4. om et Beløb af 11058 Kr. 72 Ø. til Omdannelse af

forskjellige Lokaler i Ejendommen Ny Vestergade, saaledes at de fornævnte 4 Værelser bleve stillede til Disposition for Professoren i Pathologi, og Auditoriet overlodes til Benyttelse af ham i Forening med de ministerielle Tegnekursus, og saaledes at der indrettedes Undervisningslokaler m. m. til Brug for Tegneinspektoret i Bygningens Tagetage. Paa Universitetets Udgiftspost 3. n., Laboratoriet for medicinsk Bakteriologi, blev der derhos stillet Forslag om en ekstraordinær Bevilling paa 6033 Kr. til de foran omtalte Foranstaltninger. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 437—40 og 623—24, vedtaget af Rigsdagen og Bevillinger bleve optagne paa Finansloven for 1898—99.

— Paa Finansloven for s. A. blev under Universitetets Udgiftspost 3. n., Laboratoriet for medicinsk Bakteriologi, ligesom i tidligere Finansaar bevilget ekstraordinært et Beløb af 10000 Kr. til Laboratoriets serumtherapeutiske Afdeling, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg A. Sp. 987—88.

c. Overgang af Regnskabsførelsen for Kontoen „Særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet“ til Universitetskvæsturen m. m.

Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 20de Oktober 1897 en Skrivelse, hvori Fakultetet bemærkede, at ifølge Universitetsdirektionens Skrivelse af 17de December 1842 blev det til løbende Udgifter ved det forrige kirurgiske Akademi bestemte Beløb 530 Rdl. og 48 Sk. aarligt udbetalt den Professor, som havde Bolig i Akademibygningen, og Eforiregnskab for Beløbets Anvendelse at aflægge til Konsistorium. Denne Konto — særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet — til smaa Reparationer og Arbejder ved Bygningen, til Kadavere, Kranier og andre Gjenstande til Brug ved Examinere og Forelæsninger, til Brændsel, Lys, Olie, Protokoller, Skrivemateriale, Porto m. m. var efterhaanden blevet forhøjet til 1500 Kr.; og der var tilkommet en Afdeling B. »til Renholdesformaal« med 1170 Kr. aarlig, en Afdeling C. »til elektrisk Belysning« med 1300 Kr. aarlig og en Afdeling D. »til Konservering af Lig« med 1000 Kr. aarlig. Kontoen var saaledes voxet fra 1061 Kr. til 4970 Kr. og Antallet af Regnskabs enkeltes Poster steget til ca. det firdobbelte. Da endvidere den stedfundne Erhvervelse af Naboejendommen til kirurgisk Akademi vilde medføre en yderligere Forøgelse af Regnskabs Omfang, havde Professor, Dr. Chievitz, der siden 1882 havde været Efor, anmodet Fakultetet om at udvirke en Forandring i dette Forhold, der efterhaanden var blevet meget byrdefuldt. Fakultetet anbefalede derfor, at Professor Chievitz blev fritaget for Hvervet som Efor, og foreslog, at Udbetalingen og Regnskabsførelsen for Kontoen blev foretaget i Universitetskvæsturen, efter at Regningerne vare blevne forsynede med Paategning fra de forskjellige Professorer.

Efter at Konsistorium havde indhentet en Erklæring fra Universitetets Kvæstor, anbefalede det i Skrivelse af 15de Marts 1898 til Ministeriet Fakultetets Andragende.

Ministeriet bifaldt derefter i Henhold til Konsistoriums Indstilling under 21de s. M.:

»at samtlige Udbetalinger saavel som Regnskabsførelsen for Universitetets Udgiftspost 4, særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet,

fra 1ste April 1898 overgaa fra det lægevidenskabelige Fakultet til Universitetskvæsturen,

samt at Attestationen af Regninger, at udbetale i Kvæsturen under den nævnte Udgiftspost efter Anvisning af Kvæstor, bliver at foretage

af Fakultetets Dekanus, for saa vidt angaar Udbetalinger af Underkonto a., til ordinære Udgifter, saasom Brændsel, Belysning m. v. ved det forrige kirurgiske Akademis Bygning, fremdeles til Protokoller, Porto, Nytaarsducører og til Anskaffelse af Kadavere, Kranier m. fl. Gjenstande til Brug ved Forelæsninger og Examina,

af den Professor, som har Bolig paa det kirurgiske Akademi, altsaa for Tiden Professor Bohr, for saa vidt angaar Udbetalinger af Underkonto b., til Rengjøring, Vask m. v. og Underkonto c., til Gasforbrug ved Gasmaskinen til den elektriske Belysning samt til Materiellets Fornyelse m. v., og

af Professor anatomia, for saa vidt angaar Udbetalinger af Underkonto d., til konserverende Behandling af Lig som Materiale ved Forelæsninger samt ved de Studerendes Øvelser i Dissektion og kirurgiske Operationer,

saaledes at Attestationen i hvert Tilfælde udviser, af hvilken Underkonto Udbetalingen skal ske.«

— I Henhold til Konsistoriums Indstilling bifaldt Ministeriet ved Skrivelse af 17de September 1897, at der paa forventet Tillægsbevilling for Finansaaret 1897—98 paa Universitetets Udgiftspost 4, særegne Udgifter ved det lægevidenskabelige Fakultet, maatte udbetales Professor, Dr. Chievitz et Beløb af 2014 Kr. 03 Ø. til Dækning af Overskridelse paa samme Udgiftspost for 1896—97, Underkonti a. og c., mod at han, ligeledes paa Udgiftspost 4 for samme Finansaar indbetalte det paa Underkonti b. og d. for 1896—97 sparede Beløb 441 Kr. 36 Ø. Paa Forslaget om Tillægsbevilling for 1897—98 blev optaget Forslag om Overskridelsen, 1572 Kr. 67 Ø., jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg A. Sp. 2651—52 og Tillæg B. Sp. 1523—24. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Tillægsbevillingsloven for 1897—98.

Ved Skrivelse af 6te November 1897 henviste Ministeriet til, at det ogsaa i tidligere Finansaar i Henhold til lignende Andragender havde set sig nødsaget til at tillade Afholdelsen ved Tillægsbevilling for et følgende Finansaar af Beløb under fornævnte Udgiftspost 4, repræsenterende Overskridelser paa et foregaaende Finansaar — en Fremgangsmaade, som i flere Henseender var uheldig. Ministeriet anmodede derfor Konsistorium om at tilkjendegive Vedkommende, at eventuelle Indstillinger om slige Overskridelser i Fremtiden maatte fremkomme saa betids, at vedkommende Udgiftsbeløb kunde optages i Regnskabet for det Finansaar, til hvilket de henhørte.

— Under 1ste Marts 1898 indsendte Konsistorium til Ministeriet et Andragende fra Professor, Dr. J. H. Chievitz om Dækning af et forventet Underskud paa fornævnte Udgiftspost 4 for Finansaaret 1897—98. I Henhold til Konsistoriums Indstilling blev der til 2den Behandling i Folkethinget af Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for ovennævnte Finansaar stillet Forslag paa fornævnte Konto om et Beløb af 1984 Kr. som forventet Overskridelse, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 1523—24. Forslaget

blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg og optaget paa Tillægsbevillingsloven for 1897—98.

I Skrivelse af 21de Maj s. A. meddelte Fakultetet Konsistorium, at der paa fornævnte Kontos Underafdeling a. var fremkommet en større Overskrivelse end beregnet, nemlig 2260 Kr. 20 Ø. i Stedet for ca. 1984 Kr., medens der paa Kontoens Underafdeling d. var fremkommen en Besparelse paa 259 Kr. 60 Ø. Efter at Universitetets Kvæstor havde oplyst, at de paa Finansloven for 1897—98 og Tillægsbevillingsloven for samme Finansaar bevilgede Beløb ikke vilde blive overskredne, meddelte Ministeriet, i Henhold til Konsistoriums Indstilling af 15de Juni s. A., under 20de s. M., Tilladelse til, at der under fornævnte Udgiftspost 4 for 1897—98 udbetaltes Professor, Dr. Chievitz et Beløb af 2260 Kr. 20 Ø. til Anvendelse under Udgiftspostens Afdeling a., mod at det paa Afdeling d. besparede Beløb af 259 Kr. 60 Ø. tilbagebetaltes i Universitetets Kasse.

— I Henhold til Konsistoriums Indstilling af 29de April 1898 bifaldt Ministeriet under 4de Maj s. A., at det under Universitetets Udgiftspost 7. i., Bidrag til poliklinisk Undervisning i Fødselsvidenskab, for Finansaaret 1898—99 bevilgede Beløb maatte overskrides med 14 Kr. 05 Ø. mod fornøden Forklaring i Regnskabsoversigten.

6. Det filologisk-historiske Laboratorium.

Fra Forstanderen for Universitetets filologisk-historiske Laboratorium, Professor, Dr. K. Erslev, modtog Konsistorium under 5te Juni 1897 et Andragende, hvori han anholdt om Tilladelse for Laboratoriet til at raade over den til dette bevilgede Aarssum, 3500 Kr., uden at være bundet til den Fordeling, som laa til Grund for Fastsættelsen af denne Sum, jfr. Anmærkningerne til Finanslovforslaget for 1896—97 S. 376 (Rigsdagstidende 1895—96 Tillæg A. Sp. 1007—8), nemlig 1500 Kr. til Rengjøring, mindre Udgifter og Lønning til en Assistent, samt 2000 Kr. til Boganskaffelser og Indbinding. Forstanderen anførte i saa Henseende, at der, i alt Fald for Tiden, maatte antages at kunne indvindes omtrent Halvdelen af de til Rengjøring og Tilsyn m. v. paaregnede 1500 Kr., medens paa den anden Side de 2000 Kr. til Bøger havde vist sig at være et i Forhold til de mange Fag, der benyttede Laboratoriet, yderst knapt Beløb.

Konsistorium indsendte under 15de September 1897 Sagen tilligemed en af Universitetets Kvæstor afgiven Erklæring, hvori udtaltes, at den ansøgte Tilladelse efter de givne Oplysninger syntes at burde bevilges, saa meget mere som de under Universitetet hørende videnskabelige Institutter og Samlinger i Regelen havde fri Raadighed over deres Aarssummer. Kvæstor bemærkede derhos, at en saadan Ordning heller ikke overfor Rigsdagen kunde antages at ville medføre nogen Vanskelighed, men da Folkethingets Finansudvalg i sin Tid havde havt Opmærksomheden henvendt paa det til Rengjøring og Tilsyn m. m. beregnede Beløb, jfr. Rigsdagstidende 1895—96 Tillæg B. Sp. 325—28, syntes der dog, inden den ansøgte Tilladelse gaves, at være Anledning til en Meddelelse til Finansudvalget om, hvad der i saa Henseende var paatænkt.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling bifaldt Ministeriet under 12te

November 1897, at der allerede for Finansaaret 1897—98 gaves Laboratoriet fri Raadighed over den anførte Aarssum uden at være bundet ved den i Anmærkningerne til Finanslovsforslaget for 1896—97 forudsatte Fordeling af samme i 1500 Kr. til Rengjøring, mindre Udgifter og Lønning for en Assistent og 2000 Kr. til Boganskaffelser og Indbinding. Ved Meddelelsen om denne Sag til Folkethingets Finansudvalg bemærkede dette, at det intet havde at erindre mod den foreslaaede Anvendelse af Bevillingen, jfr. Rigsdagstidende 1897—98 Tillæg B. Sp. 459—60.

— I Anledning af en Indstilling fra Lærerraadet for Universitetets filologisk-historiske Laboratorium til Konsistorium om at tillade, at Laboratoriet maatte gjøres tilgængeligt for de Studerende ogsaa om Søndagen fra Kl. 9 til 3, meddelte Konsistorium under 7de Oktober 1897 Lærerraadet, at man af praktiske, hele Universitetsordningen vedrørende, Grunde ikke saa sig i Stand til at imødekomme bemeldte Ønske.

VIII. Universitetets Forhold ud ad til.

1. Indbydelse til Kongresser i Udlandet.

En Indbydelse til Repræsentation ved den *9de internationale Kongres for Hygiejne og Demografi*, der agtedes afholdt i *Madrid* i April 1898, blev ikke modtaget, da Konsistorium i Skrivelse af 12te Januar s. A. til Ministeriet udtalte, at det ikke kunde anbefale, at Rejseudgifter til en Repræsentant søgtes bevilget af Kommunitetets Midler, og Ministeriet ikke fandt Anledning til at søge Beløbet bevilget af Statskassen.

— Fra Ministeriet modtog Konsistorium under 25de Februar 1898 en gennem Udenrigsministeriet sendt Indbydelse til Repræsentation paa den *internationale Kongres for Zoologi*, der agtedes afholdt i *Cambridge* den 23de August s. A. og følgende Dage. Konsistorium indsendte under 18de April s. A. en Udtalelse fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og sluttede sig til de af flere af Fakultetets Medlemmer fremsatte Udtalelser om, at der ikke var nogen særlig Grund til at sende Delegerede fra Fakultetet, men at de eventuelle Deltagere burde henvende sig til Ministeriet med Anbefaling fra Professor zoologiæ, og at der da blev givet en eller flere af disse et Mandat fra Universitetet til at møde paa dets Vegne.

— I Anledning af en fra Ministeriet under 18de Maj s. A. modtagen Indbydelse til officiel Deltagelse i den *5te internationale Kongres for Hydrologi, Klimatologi og Geologi*, der agtedes afholdt i *Lüttich* i September 1898, indsendte Konsistorium under 29de Juni s. A. en Erklæring fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, hvori dette udtalte, at det ikke fandt nogen Grund til officiel Repræsentation af Danmark ved denne Kongres.

— I Anledning af en fra Ministeriet modtagen Indbydelse til Del-